

Referat

fra

Bællesdiscussionsmøderne

Minneapolis, Minn.

20de Decbr. 1873 og 15de Januar 1874,

ved

O. Nilsen og Gerh. Gjertsen,

Sekretærer.

Minneapolis, Minn.

Trykt i Konferentsens Forlagsforenings Trykkeri.

1874.

Universitetsbiblioteket i Bergen
Det historisk-filosofiske fakultetsbibliotek

7 5 D 9 2 4 1 8 4

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET

BERGEN

Gave fra

Bergen off. bibliotek

UBB HF
D

Y 366

Referat

fra

Ællesdiscussionsmøderne

i

Minneapolis, Minn.

20de Decbr. 1873 og 15de Januar 1874,

ved

O. Nilsen og Gerh. Gjertsen,

Sekretærer.

Minneapolis, Minn.

Trykt i Konferentsens Forlagsforenings Trykkeri.

1874.

D2c

649931

Forord.

Den Maade, hvorpaa Kirkestriden mellem norske Landsmænd i Amerika fra en Side føres, har paa mig, som Nykommer, gjort det pinligste Indtryk. Jeg er kommen herover for ved Herrens Naade at bidrage min lille Skærb for Guds Rige og hans hellige Sandhed. Jeg ved, at man for dette maa stride, og stride alvorligt, men jeg ved ogsaa, at i denne Strid kan ikke bruges uærdig Bitterhed og personlige Krænkelser; ja, jeg ved mere, at der hvor saadanne Naaben bruges, der kæmpes ikke for Kristi Rige og hans Sandhed.

Jeg har deltaget i to Konferentser i Minneapolis og er gaaet dertil med Freidighed for i Enfoldighed at vidne om det, som enhver Kristen af Erfaring kender, hvorledes han har faaet og faar Syndernes Forladelse. Jeg hørte med Forundring nogle mærkværdigt krogede og indviklede Udtalelser om denne overmaade simple Gjenstand, og blev oftere fristet til at smile over enkelte umotiverede Sidehug mod en og anden Tilstedeværende; jeg trostede mig med, at det var „amerikanst“, og at Forholdenes nye Karakter afstedkom saadanne Barnagtigheder.

Imidlertid blev jeg gjort opmærksom paa et Par Efterretninger om ovennævnte Konferentser i „den norske Synodes“ Organ. Det var paa engang pinligt og latterligt. Pinligt, fordi det dog dreiede sig om Guds enfoldige Sandhed; latterligt, fordi det dog uden al Tvivl kom fra verne Mennesker. Men et sølte jeg klart: at det ikke var værdigt alvorlige Kristne. Den velvillige Læser vil kunne overbevise sig hvorfor.

Naar jeg dertil siden har betænkt, at den norske Synodes „Organ“, som dog skulde virke til Ophbyggelse, siden Nytaar neppe har ladet udgaa et Nummer, som ikke har indeholdt personlige Udsald mod Enkeltmand, saa ved jeg, at ligeoverfor Saadant maa en Kristen tie.

Naar imidlertid paa offentligt Møde er besluttet at lade trykke de af valgte Sekretærer udarbejdede og paa offentligt Møde vedtagne Referat ved Siden af „Synode Organets Efterretninger“, saa har jeg med Glæde tilskemt dette, som et Svar, værdigt baade Sandhedens hellige Sag og Frihedens uhyldede Dverbevisning. Uden „Autoritetstryk“ staar det nu Enhver frit selv at domme.

Augsburg Seminarium, Marts 1874.

E. O. Stedal.

Indhold.

	Side.
1. Discussionsmødet den 20de December 1873..	1.
2. Beretning om dette Møde i den norske Synodes Organ.	24.
3. Discussionsmødet den 15de Januar 1874.	28.
4. Beretning om dette Møde i den norske Synodes Organ. (Med H. G. Stub.)	46.

De Personer, som deltog i Mødets Forhandlinger, ere følgende:

Af den norsk-danske Konferents:

Profesorerne A. Weenaas og Sven Østedal. Pastorerne D. Paulsen (Minneapolis) og A. Johnsen (Cau Claire) Studenterne: J. Taraldsen, D. Nilsen, G. Gjertsen, H. Hansen og A. M. Andersen (Augsburg Seminarium), samt D^{hr}. Chr. Jacobsen og E. Wold.

Af den norske Synode:

Pastorerne B. Muus og H. G. Stub, Kirkesanger D. Høeggen og Kirkeraadsmedlem N. Raabell.

Af Sielsens Samfund:

Hr. Hendriksen.

Af den svenske Augustanasynode:

Hr. Aug. Johnsen.

Uden Kirkelig Samfundsforbindelse (saavidt Sekretærene bekjendt:)

Hr. Red. F. A. Høgher, samt D^{hr}. J. Røsrud og J. Kolberg.

Aar 1873 den 20de Decbr. samledes skand. Lutheranere (fra Minneapolis) i Trefoldighedssamenigheds Kirke her — efter Indbydelse af nævnte Menighed — at afholde et fælles Discussionemøde.

Pastor D. Poulsen aabnede Mødet, hvorpaa Forsamlingen organiserede sig ved at vælge Pastor Poulsen som Formand. Som Sekretærer valgtes: Hr. D. Nissen og Hoeggen. — Forsamlingen vedtog derpaa følgende Bestemmelser.

- 1) Ingen Taler skal beholde Ordet i mere end 10 Minutter ad Gangen.
- 2) Alle udenbysboende Lutheranere, som maatte være nærværende under Mødet, optages som raadgivende Medlemmer. —

Det bestemte Discussionsthema var :

Retfærdiggjørelsen

med Pontoppidans „Sandhed til Gudsfrygtighed“
som Grund for Forhandlingerne.

Prof. Ostedal. Det kunde maaske for en Del synes mindre passende, at jeg begynder en saadan Discussion; men da jeg, som I vistnok alle ved, er en Nykommer, som kun lidet forstaar mig paa den amerikanske Stridemaade i kirkelige Anliggender, saa maa det tillades mig, (som forresten soler mig fuldkommen enig med den norske Kirke,) at stille nogle faa Spørgsmaal for derved at komme paa det rene med, hvorvidt jeg da ogsaa er enig med denne eller hin Part, som herover optræder som den andens kirkelige Modstander, og særlig da med den norske Synode. Jeg tillader mig at fremsætte nogle faa Spørgsmaal, der simpelt hen omhandle i hvilket Forhold en Synder stiller sig, førend han er retfærdiggjort. Jeg haaber, at enhver tilstedeværende Kristen maa kunne forklare, hvorledes han er bleven et Guds Barn.

- 1) Maa den enkelte Synder tro, forat Gud kan tilregne ham Kristi Retfærdighed og anse ham i Kristo, som han aldrig havde syndet.
- 2) Gaar altsaa denne Tro foran hans Retfærdiggjørelse?
- 3) Kan denne Tro virke i noget andet Hjerte end det, som inderlig føler sin Nød og Jammer under Synden og med hjertelig Anger og Bedrøvelse erkender sine Synder?
- 4) Er disse Synder virkeligen personlige, fordømmelsesbringende Synder med Gud, eller er det kun indbildte Synder, — fordi hvert enkelt Mennekses Synd er udslettet ved Kristi Lidelse, Død og Opstandelse?

Pastor Stub tror, det er denne Menigheds Sag, at gaa ind paa denne Sag først; den bør aflægge sin Beskjendelse om Tro og Lære, da det er den, som indbyder. —

Diedal tror, at Spørgsmaalene er simple og forstaaelige og trods Spørgsmaalsformen indeholde de dog Menighedens Tro og Lære; thi vi tror:

at den enkelte Synder maa tro, hvis Gud skal anse ham i Kristo for retfærdig; denne Tro maa gaa foran Retfærdiggjørelsen, og den kan kun virke i et angrende Herte;

og: at disse Synder ere virkelige Synder mod Gud og slet ikke indbildte Synder, heller ikke Synder, der allerede skulde være udslettede ved Kristi Død og Opstandelse. Dette er Zalerens, Pontoppidans, og, som han tror, den norske Kirkes Lære herom.

Prof. Weenaas: Vi ere ikke samlede her forat disputere om theologiske og dogmatiske Læresatser. Her er ikke Stedet for spidsfindige Forklaringer, her gjælder kun at man simpelt hen bekjender sin Tro og Lære. Dette er ogsaa noget, hvorom Menighederne gjerne vil høre; det er en Livssag for dem at have dette paa det Rene. Derfor vil ogsaa det kristelige Lægfolk kjende til Sagen og kunne udtale sig om samme. Pontoppidans Fremstilling af Retfærdiggjørelsen er grei og simpel — et Skolebarn kan forstaa den, og vi ønske at kunne bevare den saaledes, som den led for os hjemme paa Skolebænkene i Norge. Retfærdiggjørelsen er "Igenfødselsens nærmeste Frukt, og beslaar derudi, at den retfærdige Gud af idel Naade for sin Dom fritjender en sand bødferdig og troende Synder baade fra sin Synd og sin fortjente Straf og derimod tilregner ham Kristi Retfærdighed, ja anser ham i Kristo, ligesom han aldrig havde syndet."

Her tales om, hvorledes Gud anser i Kristo — og blot om en eneste Naade, paa hvilken Gud kan anse os, "som vi ikke havde syndet." Der siges her klart, hvem det er, Gud saaledes "fritjender;" thi der staar jo — "en sand bødferdig Synder". Her fremsættes altsaa med klare Ord Bod og Tro som Betingelser og Forudsætninger, der nødvendigvis maa være tilstede hos Synderen forat Gud kan betragte ham retfærdig og tilregne ham Kristi Retfærdighed.

Det kunde synes forunderligt, at man her skal finde sig besejlet til saa stærkt at betone dette, som saa forstaaeligt er fremsat for os af den gamle Pontoppidan. Vi troste os derhos til, at dette ikke er Pontoppidans Lære alene, men at det er Guds Døds Lære i sin Helhed, — de profetiske og apostoliske Skrifter har denne Lære om Synderens Retfærdiggjørelse for Gud som sin røde Traad. Forsværes skal man da lede efter Beviser for den modsatte Mening, om den skulde blive fremsat her i Aften.

Hertil kommer, at vi Lutheranere er saa heldige, at vi har en luth. Beskjendelse, som klart udtaler sig om Sagen. Den augsburgske Konfession Artikel 4 siger, "at Menneskene ikke kunne blive retfærdiggjorte for Gud ved egne Kræfter, Fortjenester eller Gjerninger, men at de retfærdiggjøres uforskyldt formiddels Kristum ved Troen, naar de tro, at de blive tagne til Naade, og at Synderne forlades (dem) for Kristi Skyld, som ved sin Død har fældsiggjort for vore Synder. Denne Tro tilregner Gud (dem) til Retfærdighed for sig."

Henriksen er allerede glad over det, som her er bleven fremholdt. Det er altsammen for sandt til at kunne modsiges. Eftersom han forstod Indbydelsen til dette Møde, saa syntes det ham, at man antog, at finde 2 Sider angaaende denne Sag; men er ikke det Tilfældet, saa er her intet at diskutere om.

Kolberg ønsker, at man begynder fra Grunden af, nemlig først om, hvad Gud har gjort, og naar det er gjort. Her er talt som Annælselse og Tilægnelse; men man har gaaet et Skridt for langt. Man skulde have Indsiget heri; men der er en sorgelig Uvidenhed herom endog blandt dem, som skal være Kristne! De nægter det, som er det vigtigste, og som er fæstet for alle.

Formanden: Man er indbudt hertil forat diskutere om Retfærdiggjørelsen, og man har at holde sig til Themaet og ikke fare ud i det Vide og Brede.

Henriksen vilde ikke ud i det Vide og Brede; men det er absolut nødvendigt at vide, hvad og hvoreledes man skal tro. Hører ikke dette hid, har han intet at diskutere om.

Stub: Til Grund for disse Forhandlinger er altsaa lagt Pontoppidans Forklaring og da nærmest Spørgsmaalet om Retfærdiggjørelsen. I den 3die Aftikel handles der om Tilægnelsen deraf; det forangaaende Spørgsmaal viser, hvorpaa denne er bygget. Det er som Pontoppidan siger, den som tror, den bliver retfærdiggjort. Dette er ogsaa min Betragtning af Sagen — og derhos den norske Synodes Betragtning, saaledes som den har udtalt sig herom i sin Traktat "om Retfærdiggjørelsen:" Sats 9.

Retfærdiggjørelsen er en Doms handling. Gud er Dommer, den Anklage er Mennesket, og Anklagerne er Loven og Samvittigheden. Læren opløser derpaa et Stykke af Pfeifer:

"Bed en arm Synders Retfærdiggjørelse for Gud maa vi tænke os en Retssag. Den Anklage er jeg og du, Adam samt alle hans Børn. Den Domstol, for hvilken vi staa, er Guds Domstol. Anklageren er dels Moses eller Guds Lov, dels Satan; han (Loven) paa Embedets Begne som Guds Sagfører, denne (Satan) af Had og Misundelse som vor Fjende. Klagen gjælder ikke en Penge- men en Syndskyld, som ikke kan betales med Guds og Penge, men med Menneskes Sjæle og Blod. Vidnet og Haandskriften, som er os imod og gjør, at vi ikke kunne nægte Skylden, er vor egen Samvittighed, som straffer os lige op i Dinene. Men Mellemmanden og Midleren mellem Gud og Menneskene er Guds enbaarne Søn, hvis fuldkomne Fyldestgjørelse den Helligaand som vor Talsmand og Trostør tilegner os, og som vi i Troen ankomme. Derpaa følger en naadig Gnistendelsesdom af Gud, som han lader udføre gennem sine Tjenere og besegler gennem Sakramenterne. Og det er just Retfærdiggjørelsen, som lyder saa: Eftersom N. N. i en sand Tro har grebet og fremholdt Jesu Kristi fuldkomne Fortjeneste, som er en Forsoning for den ganske Verdens Synd, og eftersom ogsaa jeg den trentige Gud af Naade har antaget samme som Betaling for de ti tusinde Talenter eller den uendelige Synbegjærd, saa giver jeg ham herved i Kraft af den gennem min Tjener udfærdigede Haandskrift og mine Naadesejl i Kvittering for al saadan Skyld og vil i Evigheds af fri Villie afstaa fra enhver Fordring paa ham."

Oftedaa l' skulde inderlig ønske, at man kunde tale sammen i al Enfoldighed her. Taleren tror, at enhver, som er en Kristen, ogsaa ved, hvorledes han er bleven et Guds Barn, — hvorledes han er kommen til Fred med Gud. Taleren ønskede at vide, om nogen "Ikke-theolog" som er tilstede her kjender noget til den Mand Pfeifer. Naar ikke dette var Tilfældet, saa befandt man sig i den uheldige Stilling, at man ikke turde tillægge det citerede nogen synderlig Betydning; det er meget muligt, han (Pfeifer) har en bra Mand, — det er ogsaa meget muligt, at han ikke var det. Taleren var netop i sli' en uheldig Stilling, at han ikke kjendte Manden, og han skulde derfor meget foretrække, om ogsaa Pastor Stub, istedetfor Citatet fra andre — simpeltthen vilde fortælle, hvorledes han var bleven et Guds Barn.

Naar nu Synoden er enig med Konferentsen i Pontoppidans Svar paa, hvad Retfærdiggørelsen er, — ja — saa forekommer det Taleren lidt underligt, at Synoden forskjætte Konferentsen; han skulde ønske at erholde greie, simple Svar paa sine Spørgsmaal.

Pastor Munz: Da jeg hørte tale om dette Møde, troede jeg ikke, at man her kom sammen i den Hensigt at fortælle, hvorledes denne eller hin har følt i sit arme Hjerte. Med Hensyn til det af Stub oplæste, da kan vel Hædrene være til en Støtte, selv om de ikke er det, som vi forlade os paa; — thi Hædrene er ikke den Helligaand. Mange kan vel ikke bry sig synderlig om de gamle Hædre, men de, som ere svage — lig mig og Stub — vil dog gjerne benytte dem.

Her ligger det nu nærmest at tale om, hvad det er, vi bygge vor Retfærdiggørelse paa. Jeg er hjertelig enig i hvad Pontoppidan her har sagt, og den norske Synode er vistnok d't samme; thi den har altid været det. Jeg vil forsøge at fremstille min ensfoldige Mening om Sagen:

Jeg er enig med Pontoppidan, naar han siger, at Gjenfødelsen re Omvendelse og Oversættelse fra Mørket til Lyset, fra Satans Magt til Gud. Mennesket ikke alene kaldes benaadet, men oversættes i Naadestanden, og den nærmeste Frikt er, at Gud for sin Dom friskjender Synderen — og det, som Pontoppidan siger er: en sand, bødferdig, troende Synt er. En anden friskjender Gud ikke, — en, der bare fremstiller sli' Tro, friskjender han ikke. Jeg svarer paa Ditedals Spørgsmaal, at Synderen maa tro; — ellers friskjender Gud ham ikke; men en saadan friskjender Gud baade for Synden og dens Skyld. Den af Kristus for alle forhvervede Retfærdighed — tilregner Gud den Synder som er bødferdig og troende — ingen anden. Til Troen kommer man først gennem Anger og Huelse.

Beenaas: Det glæder mig at høre Pastor Munz's Udtalelse. Det er ogsaa min Mening, at der kun er en Retfærdiggørelse, — nemlig den af Troen, og det er godt at være enig herom. — Det er vissestaaen aldeles nødvendigt for os at tro og — blive retfærdiggjorte. Thi hvad er det vel, som gjør, at den hellige og retfærdige Gud kan retfærdiggøre os? Sandelig ikke vore Gjæringer, ikke heller vor Bod eller Tro, — nei, det eneste er Jesum Kristus; det er den Retfærdighed og Syndensfættelse, — som han ved sin Ydighed, Lidelse og Død har forhvervet for os, og som i Evangeliet og Sakramenterne overføres paa den bødferdige Synder og nu tilregnes ham.

Dette er ogsaa den eneste Retfærdiggjørelse — jeg tør maatte haabe, at vi ogsaa alle er enige herom?

Vi har nemlig Ordet Gjenløsning, hvormed vi benævner alt det, som Gud har gjort for vor Frelse og Freløsning. Retfærdiggjorte blive vi alene for Kristi Skyld, og dette først da, naar vi tror; men ikke fordi vi tror. Naar en Synder i Sandhed faar se sin egen Stilling, da er der ikke saameget som et Galunstraar at forlade sig paa, — han ser kun sin Synd; men ogsaa Gud være lovet, — et Guds Lam, som bar al Verdens Synd — ogsaa hans — og til denne Naadestol maa han soge; i Kristi Bunder søger han Skjul, og da ser Gud kun Kristum, — antager sig ham i Kristo og gjør ham til Kristi Medarving, ja Synderen bli'r en Søn, — og da sender Gud sin Søns Aand i vore Hjertes. Da, — og først da er vi retfærdiggjorte og gjenfødte. Hvor godt om vi nu ogsaa kunde være enige i dette Punkt.

Dit d a l: Jeg er bleven meget glad ved at høre Pastor Muus's Udtalelse, og ved hans villige og uforbeholdne Svar paa mine enfoldige Spørgsmaal er Sagen kommen i sit rette Gæng. Vi er altsaa enige om, at, hvis Synderen skal blive retfærdiggjort, saa fordres der, at han tror, — denne Tro maa gaa forud for hans Retfærdiggjørelse, og endelig tror jeg, der er givet tilfredsstillende Svar paa Spørgsmaalet, om denne Tro kan virke i noget andet end en arm Synders Hjerter. Der er altsaa kun et Spørgsmaal tilbage, og jeg haaber, at Pastor Muus ogsaa her vil give et greit Svar. Ligesom jeg tror, at et bekræftende Svar vil være i Samklang med Guds Ord og den næste Kirkes Opfatning af den Sag, saaledes tror jeg ogsaa gennem et saadant at kunne anføre mig enig med den næste Synode.

Muus: Maa bemærke, at med Professor Weenaas kan han ikke være enig, da han har set saameget af hans Virksomhed, — forstyrret, splittet osv.

Til Professor Ditebals Spørgsmaal, om disse Synder er virkelige, personlige, fordommelsesværdige Synder, svarer jeg et ubetinget Ja; — Enhver Synd fortjener Straf og Fordommelse. Synden bringer ikke Fordommelsen over den, som tror, men over enhver anden. At derimod den Troende frelses fra Fordommelsen, ser vi i det Svar hos Pontoppidan, som vi netop behandler. Den Troende bliver altsaa frikendt. Jeg maa dog gøre opmærksom paa, at det, som her spørges og diskuteres om, er overflødig, da Synoden, saavidt mig bekjendt, aldrig har be-
nægtet det. Det synes mig rigtigere at betragte det Grundlag, hvorpaa vor Retfærdiggjørelse hviler.

Dit d a l: Jeg haaber, at Pastor Muus tilgiver, at jeg spørger om Noget, der er saa klart; jeg takker for hans Svar og er fuldkommen tilfreds med disse, saavidt den Troendes Retfærdiggjørelse angaar. Hvad jeg ønsker at vide ved mit Spørgsmaal er bare, om Synderen bliver fordomt, fordi han har Synd, som ikke er bleven ham forladt, eller om han fordommes, fordi han indbilder sig fremdeles at have Synder, der dog skulde være ham forladte med Kristi Død og Opstandelse. Jeg antager ikke, at Pastor Muus skulde dele den sidstnævnte Mening; men man kunde dog have en saadan Opfatning af Sagen. Fuldkommen enig med de Talere, som har ytret sig i Sagen, og jeg er glad derover. Professor Weenaas's

Virkelighed er bleven berørt; det interesserede dog just ikke netop her, og vi lade derfor helst Sagen, det opgivne Thema, blive Gjenstand for vor Discussion.

Veenaas: Professor Østedal har væsentlig sagt, hvad jeg ønsker fremholdt. Jeg ønsker, at Pastor Muns vilde erklære, hvori jeg lærer faldt, — saa fik vi se, hvori dette skulde bestaa, og saa om muligt bli enige. Man bør paavise dette, men ikke fremkomme med løse Beskyldninger: thi ogsaa jeg har Ære, og derfor opfordrer jeg Pastor Muns til nu at erklære, hvori dette Faldt bestaar, forat jeg kan værne om den.

J. Tharaldsen: Jeg er glad ved Enigheden saalangt; nu er man jo enig om Retfærdiggjørelsen, og det var godt, om denne Enighed kunde strækkes videre. Men — maaſke den her omhandlede Retfærdiggjørelse ikke er alt, hvad Synoden kalder Retfærdiggjørelse? Maaſke denne min Formodning er vigtig. Jeg stiller det Spørgsmaal til Pastor Muns: Er der nogen anden Retfærdiggjørelse end denne her omhandlede, Retfærdiggjørelsen af Troen?

Muns: Det er bemærket, at jeg skulde været udenfor Sagen, idet jeg kom til at berøre Professor Veenaas's Virksomhed, men det kunde nok ikke være uden Grund her. — Nu skal der da være Enighed saa vidt i dette Punkt, men vi har seet nok af Modstanderne — — Jeg har ikke indladt mig paa det Faldt, som maatte være i hans Lære — (Taleren afbrødes og opfordredes til at holde sig til Sagen.)

Til Professor Østedals Spørgsmaal vil jeg svare, at jeg tror Synderne er faare virkelige; det vil nok den saa at sige, som er i Hjelpe. Jeg holder fremdeles paa, at det første for Forhandling burde være Retfærdiggjørelsens Grund, saa Retfærdiggjørelsens Frugt.

For manden: Vi ved noksom, at der har været Læreforskjel mellem Professor Veenaas og Pastor Muns. Der har dog været sagt, at denne Difference i Læren ikke skulde angaa Retfærdiggjørelsen af Troen, men derimod det man har kaldt "Verdens almindelige Retfærdiggjørelse". Naar Veenaas taler om Retfærdiggjørelse, saa gjælder denne Benævnelse kun den Retfærdiggjørelse, vi kjender, nemlig Retfærdiggjørelsen af Troen.

Østedal: Jeg har hidtil fundet mig opbygget ved vore Forhandlinger. Pastor Muns har vel ladet falde nogle Ordinger om "Dit og Bist" etc., og det er meget muligt befoiet. Kun vil jeg gjøre opmærksom paa, at naar jeg siger noget, mener jeg det, jeg siger; — spør jeg, saa spør jeg ligefrem. Jeg tror Pastor Muns's Svar er ligedan, — ligefremme uden Horn eller Tænder. — Jeg maa imidlertid fastholde, at mine simple Spørgsmaal ikke er saa langt fjernede fra selve Sagen. Jeg forstaar nok, at Synoden gjerne kommer ind paa "Verdens almindelige Retfærdiggjørelse", men her omhandle vi dog intet andet end Synderens Retfærdiggjørelse for Gud. Saaledes har vi seet, at Troen er det, som maa findes hos Synderen; den maa gaa forud for Retfærdiggjørelsen, og denne kan kun findes hos angrende og bødserdige. Man har nok gaaet lidt hastigt over Spørgsmaalet, om hvorvidt Synderne er eksisterende eller blot indbildte Synder, da de alle skulde være udslettede ved Kristi Død og Opstandelse; men det er netop dette, hvorefter Menighederne maaſke ikke kunde være saa ganske enige, og det er dette, hvorpaa jeg nu skulde ønske et Svar uden Horn og Tænder.

Muus: Professor Østedal misforstaaer mig, om han skulde antage det for min Mening, at de fremsatte Spørgsmaal skulde været udaf Orden. Vil man klare denne Sag, er det netop af Vigtighed at klare det foreliggende. Det er min Mening, at man altid maa drive paa Bod og Tro og Retfærdiggjørelse og faa Nede paa, hvad der virkelig menes hermed. Til Østedals Spørgsmaal vil jeg svare, at Synderne virkelig er fordømmelses- og forhandelsesværdige Synder; det vil tilfælde føles i Helvede; men saavidt jeg har opfattet det, er Retfærdiggjorelsens Grund det vigtigste og det, hvorom der har været Strid.

J. Tharaldsen: Jeg har endnu ikke faaet Svar paa mit Spørgsmaal. — Lærer den norske Synode en Retfærdiggjørelse ved siden af denne Retfærdiggjørelse ved Troen? Ja eller Nei ønskes.

Paulsen: Er Troen nødvendig til Retfærdiggjorelsen? Ja, — saaledes har jeg ogsaa altid ment, og derom er her da og Enighed. Kun en Troende kan tilregnes Guds Retfærdighed, som han har forhvervet for den ganske Verden. Dette er min Mening; det har været det, siden jeg lærte noget af Guds Ord og skal — haaber jeg — altid vedblive at være det. Skulde dette være falskt, beder jeg Gud om at vise en anden Sandhed. Vi maa holde fast ved, at det kun er en troende og bødferdig Syn- der, Gud antager som sin Arving og Medarving.

Østedal: Jeg maa atter udtale min fuldkomne Tilfredshed med de Svar, som Pastor Muus har givet paa de fremsatte Spørgsmaal. De er nemlig stillede under de samme Forudsætninger, som findes anførte i vor "Forklaring". Nu er imidlertid Spørgsmaalet ikke om, hvorvidt en Synder faar Syndsforsladdelse og Retfærdighed, naar disse Forudsætninger — Bod og Tro er tilstede; men der spørges, om der er noget, som kaldes Retfærdiggjørelse, der kommer Synderen tilgode uden at disse Betingelser, Bod, Tro — er tilstede. Jeg maa derfor gjentage et forhen stillet Spørgs- maal: Er der nogen Retfærdiggjørelse ved Siden af den her omhandlede — Retfærdiggjorelsen af Troen? Et saadant Spørgsmaal kunde kanste synes mindre berettiget; men jeg har just her en Bog: — Traktat No. 4. "Om Retfærdiggjorelsen", og her er en Bemærkning, der, blandt mange andre, foranlediger dette mit Spørgsmaal: "Paa Forspørgsel af Medlemmer af den norske Synode om, hvilken Erklæring Synodalkonferentsen vilde give med Hensyn til Jomafsynoden, der bebrejder dem, at de have forsvaret Læ- ren om den almindelige Retfærdiggjørelse, blev der svaret: denne Lære er ligesom udtalt i Rom 5, 18., og det er derfor ikke blot en bibelsk Lære, men ogsaa et bibelsk Udtryk, at Livets Retfærdiggjørelse er kom- men over alle Mennesker. Kun en kalvinistisk Udbyggelse kunde forklare dette Sted derhen, at blot de Udvalgte ere blevne retfærdiggjorte. Derfor tale ogsaa ældre rettroende Theologer i vor Kirke om den almindelige, for alle erhvervede og fremsatte Retfærdiggjørelse. Gerhards siger, at Kristi Opstandelse er den almindelige Absolution; men Absolutionen er intet andet end Retfærdiggjorelsen. I Kristo er den syndige Verden fordømt til Døden, og i hans Opstandelse er netop den samme Verden erklæret retfærdig." (Trakt. 4, S. 25.)

Muus: Det er ganske vist og klart for alle her, at der er noget, som den norske Synode kalder "Verdens Retfærdiggjørelse;" men det hører ikke hid at forklare noget nærmere derom, og dersom man vil for-

andre Spørgsmaal ei saa, at Retfærdiggjorelsens Grund bliver vort Disensionsihema, saa vil jeg forklare dette Udtryk nærmere; men jeg tæler mig ikke forbundet til at indlade mig paa det nu, da jeg dermed vilde staa i Fare for at blive afbrudt af Formanden, fordi jeg var udenfor Sagen. Jeg er altsaa villig til at vilde vidne om det Haab, som er i mig.

Gendriftsen: Jeg vil ogsaa vidne om mit Haab. Jeg er enig i Pontoppidans Fremstilling af Retfærdiggjorelselæren — og dette var jeg, da jeg mindre kjendte Guds Ords Sandheder. Jeg tror, at der ogsaa her er Enighed derom; men der er vel andre Punkter, hvorom der kan være delte Meninger. Jeg synes, at Grunden (Retfærdiggjorelsens Grund) maa være af Bigtighed for os at saa behandlet. Udtalelser i denne Sag synes at være paa sit rette Sted.

Ostedal: Det forekommer mig, at Pastor Muns indsnævrer sig mer end nødvendigt, naar han netop vil have Retfærdiggjorelsens Grund alene behandlet. Her er ikke Tale om Retfærdiggjorelsens Grund alene; vort Thema indbefatter jo hele en Synders Retfærdiggjorelse for Gud. Det fremgaar nu, at vi maa være komne ind paa et flibrigt Felt; thi det viser sig, at et kort, greit Svar paa det fremsatte Spørgsmaal ikke er let at erholde. Jeg kan imidlertid ikke indse, at der kan være noget iveien for at sige, om der forinden denne Retfærdiggjorelse ved Troen ogsaa er en anden. Skulde f. Ex Pastor Muns spørge mig, vilde jeg strax give ham Svar. — Vi vil nok blive enige om en almindelig Verdens Forsløsning og Forsoning; men en almindelig Verdens Retfærdiggjorelse er en anden Sag. Haaber at erholde det Svar, som saa gjentagende er bleven afættet.

Weenaas: Jeg forstod Pastor Muns saa, at han kjender en anden Retfærdiggjorelse, end den omhandlede, og, hvis saa er, hvorfor da ikke frem med den? Hvorfor saa mange Omveb? Her er just Tid og Sted til at forklare denne Ting; thi vi er jo her for at samtale om, hvorledes en Synder bliver retfærdiggjort.

Wold: Det var ønskeligt at erholde en Forklaring; thi det er ikke let at vide, hvorledes en Synd gjælder og er fordommelighedsbringende for den enkelte Synder, efterat Gud har retfærdiggjort baade Verden og hver enkelt i den.

Muns: Duffer Professor Weenaas at vide, om jeg kjender en anden Maade, ved hvilken Synderen virkelig bliver retfærdiggjort, end den her omtalte ved Troen?

Weenaas: Ja.

Muns: Jeg kjender ingen anden Maade end den, som her er omtalt af Pontoppidan.

Jeg er villig til at svare Professor Ostedal; men det bliver mig noget vanskeligt, og jeg vilde raade Professoren til kun at spørge mig om det, som angaar Sagen, og som jeg kan svare paa uden at udsætte mig for at blive afbrudt af Formanden. Jeg tror, at enhver Synd hos Bantro og Troende bør straffes og maa have sin fortjente Straf. Kan ikke nu gaa nærmere ind paa Sagen.

Formanden: Jeg tror, det vilde være godt, om man emsder afgav et greit Svar: Retfærdiggjor Gud i nogen anden end de Troende?

(Stub foreslog her, at man skulde gaa over til at diskutere om Retfærdiggjorelsens Grund; men efter nogen Diskussion, om dette var i parlamentarisk Orden eller ikke — skulde de anmeldte Talere have Ordet, førend Forslaget kunde komme i Betragtning.)

Oftedal: — Jeg maa dog atter komme tilbage til dette Punkt; men jeg spørger ikke, om der er en almindelig Forsoning; men jeg spørger, om der er en almindelig Retfærdiggjorelse, der gælder alle Syndere, og vi tale jo netop nu om en Synders Retfærdiggjorelse for Gud. Jeg gjentager altsaa det ofte fremsatte Spørgsmaal: Er der en „almindelig Verdens Retfærdiggjorelse“, der gælder for alle — ogsaa for dem, som ikke tror? — Jeg (for min Del) mener — nei.

Weenaas: Jeg tror, man her er berettiget til at kunne vente en nærmere Forklaring herom. Pastor Muns har jo erklæret, at han kjender en „almindelig Retfærdiggjorelse“, — foruden Retfærdiggjorelsen ved Treen; men nu skal det ikke længer høre med at forklare, hvori denne almindelige Retfærdiggjorelse bestaar! Hvorfor skal man nu være saa forbeholden? Jeg tror, det hører med her at forklare dette, og man behøver ikke at gaa over til nye Spørgsmaal.

Stub: (Rettsfætter Formanden for — —.) Saaledes som Professor Oftedal har stillet sit Spørgsmaal, vil jeg besvare dette med nei; men der er en Forskjel i de fremsatte Spørgsmaal, og til Prof. Weenaas's derimod — (Weenaas: Paavis Forskjellen!) Forskjellen bestaar i, at Professor Oftedal vil vide, om der er en anden Retfærdiggjorelse end Forsoning — (Oftedal: Jeg har spurgt, om den norske Synode lærer en Retfærdiggjorelse, der er almindelig og gælder alle, om denne er gjældende ligesaa vel som Retfærdiggjorelsen af Treen;) Weenaas derimod vilde vide om vi lære — — (Weenaas: Nei, hvad jeg vil vide, er, hvad jeg saa ofte har spurgt om: Er der en anden Retfærdiggjorelse, end den her omhandlede af Treen?)

Muns: Jeg har ikke for fundet, at jeg burde gaa nærmere ind paa dette Spørgsmaal, da det ikke netop hører med her; men som Sagen nu er stillet vil ogsaa jeg berøre det. Naar vi (af den norske Synode) tale om Verdens almindelige Retfærdiggjorelse, saa mener vi en almindelig Retfærdiggjorelse for alle — Vantro og Troende — en, der er forsværet for alle i Kristi Død og Forsoning. Jeg mente med Stub, at der var nogen Forskjel i Spørgsmaalene; men jeg ved dog ikke af, at den norske Synode lærer en Retfærdiggjorelse udenfor Treen, som gjør salska, — men jeg ved nok, at Andre vil beskylde den herfor og lægge saadant ind.

Chr. Jacobsen: Jeg tror det er godt at fortsætte Diskussionen, da det nu ser ud til, at man kommer ind paa de rette Spor. Døsteligst om mange vilde udtale sig i denne vigtige Sag. Jeg har altid forestaaet den norske Synode saa, at den ogsaa lærer om en Retfærdiggjorelse udenfor Treen og altsaa saar to Retfærdiggjorelses Maader.

Weenaas: Jeg kan ikke se, hvorfor her ikke kan gives et grelt og klart Svar om, hvorvidt der er en anden Retfærdiggjorelse end denne ved Treen, som omhandles her i vor Børnelærdom. Jeg hører, Pastor Muns nærne en anden Retfærdiggjorelse end den ved Treen, — altsaa saar man to Retfærdiggjorelser, hvortil da vist den ene skal betegne det samme, som ellers i den lutherske Kirke kaldes Forsoningen. Da er vi jo ganske enige

i Sagen, og jeg synes ikke, at man da skulde fortsætte med sørgelige Menighedsoplysninger.

4de da l: Den norske Synode mener altsaa med „den almindelige Retfærdiggjorelse“ den sælles Forsoning; det er vel, men jeg maa dog sige, at det er noget underligt, at her i Minneapolis staar den ene Menighed mod den anden, og Grunden hertil skal være Læreforskjel. Det er dog noksom klart, at i den omhandlede Sag — en Synders Retfærdiggjorelse for Gud — er der ingensomhelst Forskel. Det er nu berettiget, at de, som høre til Synoden og kjende dens Lære, udtale sig om, hvorvidt der er en anden Retfærdiggjorelse for en Synder — og om der er Forskel — da skal vi ogsaa der se at bli' enige.

D. Nilsen: Det har ogsaa glædet mig at høre saamegen Enighed i denne Sag. Som jeg oftere har tænkt, turde maaske disse Kirkesamfunds Læreforskjel for en stor Del bero paa Forskjellighed i Udtryk. Man tilstømmer nu fra begge Sider, at der foredræ Bod og Tro, førend en Synder kan blive retfærdiggjort, og erklærer sig altsaa enig med Pontoppidans Forklaring herom. Men, dersom to Personer er blevne enige om Folgeskab til et bestemt Sted, bliver det kun daarlig bevendt med denne Enighed, dersom den ene ikke vil standse ved det bestemte Endemaal, men forlader den anden og farer afsted et godt Stykke længere. Det gaar saa her. Vi er enige med Pontoppidan i, at det er den Bodfærdige og Troende, som tilregnes Kristi Retfærdighed, friskjendes for Synden og dens Straf og saaledes bliver retfærdiggjort. Men naar nu den norske Synode lærer, at ogsaa den ganske Verden — baade Vantro og Troende — er blevne retfærdiggjorte, da gjør den et Skridt, som vil hverken kin eller ter gjøre den efter; thi den gaar da — efter min Mening — langt udover den i vor Børnelærdom og i Guds Ord anviste Grændse. Jeg vil kun paa-vise et Par Steder: „Men Petrus sagde til ham (Simon Magus): Dine Penge være forbandede tilsligemed dig, fordi du mener at kunne erhverve den Guds Gave for Penge. Du haver ikke Del eller Lod i denne Lære; thi dit Hjerte er ikke ret for Gud. Omvend dig derfor fra denne din Dndskab og bed Gud, om maaske dit Hjertes Tanker maatte forlades dig; thi jeg ser, at du er betagen af en bitter Galde og besnæret af Uretfærdighed.“ — „Derfor fatter et andet Sind og vender om, at eders Synder maa være udslettede.“ — „Dersom vi bekjende vore Synder, er han trofast og retfærdig, saa at han forlader os Synderne og rensar os fra al Uretfærdighed“ (Ap. Gj. 8, 20—23; 3, 19; Joh. 1, 9.). Disse Steder siger os klart, at, dersom vi ikke vender om fra vor Dndskab og bekjender vore Synder, saa kan Gud ikke heller forlade os Synderne, saa rensar han os ikke fra vor Uretfærdighed. Naar altsaa den Bodfærdige renses for sin Uretfærdighed, er han retfærdiggjort; men, naar han er ubodfærdig og altsaa ikke renses fra Uretfærdigheden, hvad er han da? Han er uretfærdig; thi her gives ingen Mellemting; — der er enten Retfærdige eller Uretfærdige, — og som ubodfærdig er man ikke retfærdiggjort, men, „indtil man ved Guds Naade har vendt om fra sin Dndskab“, forbliver man „besnæret af Uretfærdighed“, hvormeget der saa end maatte fortælles os om, at der skal være en almindelig Verdensretfærdiggjorelse, der skulde være tilkjendt alle — jaavel Vantro som Troende.

Muus: Jeg havde tænkt at komme ind paa Retfærdiggjorelsens Grund; men, naar der opfindes spidsfindige Stridspunkter, ved jeg ikke, om jeg længer kan deltage i Diskussionen. Naar man spørger, om der er en Retfærdiggjorelse fra Gud selv, som ikke er til Salighed, — saa svarer jeg nei. Synoden lærer, at Gud giver Retfærdighed til Salighed; det er, med Bestemmelse for Salighed — saaa om muligt alle skal blive salige. Alt, hvad Gud gør, gør han til vor Salighed. Vil ikke nærmere gaa ind paa Udtrykket om „Verdens almindelige Retfærdiggjorelse“, før end der handles om Retfærdiggjorelsens Grund. Herom finde vi For-
klaring hos Pontoppidan i Spørgsmaal 431: Hvem har Kristus i gjen-
løst? og Sp. 432. Dette er den ubiagelige Grund, at alle er igjenløste, og saaledes ogsaa jeg. Man kan tale om Tro, Kjærlighed, Taalmodighed etc.; men, naar Loven foreholdes en, saa viser sig, at alle vore Dyder er besnittede og kunne ikke holde Stand (sammenlign Rom. 5, 15. flg.). Alt Kristus har igjenløst alle, er folgelig Retfærdiggjorelsens Grund; det er den fortjenende Marsag, *causa meritoria*. Denne har mange Navne: Igjenløsning, Forsoning, Forligelse. Pontoppidan kalder det Igjenløsning. Det Udtryk, som vi i Synoden har brugt herfor, er „Verdens almindelige Retfærdiggjorelse;“ — maaske vi bruge et feilagtigt Udtryk, vi er jo saa skrøbelige; men dette skalde dog ingen Grund være til at foranledige Splittelser, oprette nye Kirkesamfund etc. Vi har nogle Grunde, der har bragt os til at bruge dette Udtryk. Den ene er den, at Udtrykket findes i det elierede Sted (Rom. 5, 19.).

Dfted al: Synoden mener altsaa med Udtrykket „Verdens almindelige Retfærdiggjorelse“ den almindelige Forsoning?

Muus: Ja.

Dfted al: I Synodens Traktat 4 „Om Retfærdiggjorelsen“, Side 25, hedder det: „Paa Forespørgsel af Medlemmer af den norske Synode om, hvilken Erklæring Synodalkonferensen vilde give med Hensyn til Jowa-Synoden, der bebrejder dem at have forsvaret Læren om den almindelige Retfærdiggjorelse, blev der svaret: Denne Lære er ligesom udtalt i Rom. 5, 18., og det er derfor ikke blot en bibelsk Lære, men ogsaa et bibelsk Udtryk, at Livsens Retfærdiggjorelse er kommen over alle Mennesker. Kun en kalvinistisk Udlægelse kunde forklare dette Sted derhen, at blot de Udvalgte ere blevene retfærdiggjorte. Derfor tale ogsaa ældre rettroende Theologer i vor Kirke om den almindelige, for alle erhvervede og fremtrakke Retfærdiggjorelse. Gerhard siger, „at Kristi Opstandelse er den almindelige Absolution;“ men Absolution er intet andet end Retfærdiggjorelsen. I Kristo er den syndige Verden fordømt til Døden, og i hans Opstandelse er netop den samme Verden erklæret retfærdig.“ — Jeg synes, at vi nu er komne ind i de rette Spor; vi har nu seet, hvorledes en Synder kan blive retfærdiggjort, nemlig ved Troen, — naar nu den enkelte Synder ved, at han er igjenløst, er da det det samme som at sige, at han tror?

Muus: Ja, — i en vis Forstand; — ret forstaaet kan man sige, Kristus er alle Menneskers Frelser; men han bliver ikke alle Menneskers Frelser.

Weenaas: Det maa vistnok forundre at høre Muus's Udtalelse; for ikke rei længe siden erklærede Professor Schmidt, at det at forhandle

med os af Konferentsen (N. B. Ref. S. 124) „var at tage Guds Navn forfængelig.“ Naar allerede det at „forhandle“ var saa skæffeligt, hvor langt mere maatte da ikke en Tilslutning — naanset en mulig Enighed i denne Bære om Retfærdiggjørelsen ved Troen — være det! Men — vi skal jo endda idelig høre ondt, fordi vi har egne Menigheder og betjener disse. Det ene er galt, det andet værre; — og det er altsaa Kristenfe, man vil negte os.

Munz: Jeg undrer mig ikke; enhver, som kender Professore Weenaas ved, at han har stiftet, splittet etc. etc. — Jeg er spurgst, om Viden alene var den levende Tro, det nye Liv. Jeg siger: Grundlaget for min Tro er ikke min Tro; — Troen er, at jeg griber, hvad min naturlige Forstand har klargjort sig som Fakta. Hvad jeg ved, „aribes da med Begjærlighed og antages og tilegnes.“ Da har jeg ikke alene min Viden, der vel er Grundlaget, men da har jeg saameget som Rom. 5, 18. siger: Livsens Retfærdiggjørelse er kommen over alle Mennesker.“ Denne „Livsens Retfærdiggjørelse“ er kommen over alle — fødte og ufødte — endog over dem, som endda ikke vidste, hvad Synd var. Forligelse, Syndesforladelse, Gjensløsning (og som vi kalde det Retfærdiggjørelse) er kommen over og nu rækkes, gives og skjænktes — og gjerne, om man vil, ogsaa meddeles Syndesforladelse til alle, hvad enten de tror eller ikke tror.

Dstedal: Det gior det kun meget ubyggeligt, naar man saaledes fremkommer med B. Skjoldninger. Det sidst beræete af Pastor Munz er uaf Orden — og angaar Absolutionen. Jeg har stillet et Spørgsmaal til Pastor Munz: om dette, at jeg ved om min Gjensløsning, er det samme som det nye Liv?

Munz: Det er ikke det nye Liv; men det nye Liv kan fremkomme, naar den Helligaand kommer til med sin kaldende og opdragende Gjerning. Det er dog Grunden saavidt, at jeg har at gaa tilbage til den almindelige Forsoning, og saaledes kunde jeg gjerne sige, at Kristus er Grunden for det nye Liv.

Dstedal: Mener da maaske Pastor Munz, at det, at jeg ved om den „almindelige Retfærdiggjørelse“ eller Forsoning i Kristus, skulde være det samme som det nye Liv?

Munz: Den almindelige Forsoning er Grunden.

Dstedal: Vi er altsaa enige om, at denne vor Viden om Kristi Gjerning ikke er Grunden for det nye Liv. — I hvilket Forhold sætter da Synoden den „almindelige Retfærdiggjørelse“?

Munz: Ikke saaledes, at alle derved nødvendigvis blive salige, men vi tror, at Gud rækker den „almindelige Retfærdiggjørelse“ — et Udtryk, som vi ferresten sjelden bruger, — til alle — Bantro og Troende — i sit Død og sine Sakramenter.

Dstedal: Ja, Gud er overalt; han er selv i Ordet og Sakramenterne. Det forholder sig altsaa saa, at den almindelige Forsoning for alle bliver fremholdt af Gud, og dette bliver Grunden for den levende Tro, ved hvilken Synderen bliver retfærdiggjort og salig? Da er vi jo ganske enige — baade Konferentsen og Synoden.

Munz: Dstedal sagde, at hvad jeg for nylig bemærkede gjaldt Absolutionen. Jeg kan ikke ganske forstaa det saa! Naar en Synder i

Troen griber Afløsningen, da har han ogsaa Syndsforladelse og Alt, som Gud hermed giver os. — Alt tale om Absolution og Retfærdiggjørelsens Grund er for mig et og det samme.

Oftedal: Nu synes jeg, det begynder at gaa rundt. Vi var enige om, at Troen var nødvendig for vor Retfærdiggjørelse og Syndsforladelse; men nu, hører jeg, man maa have Absolution og Syndsforladelse forat kunne tro dette. Er det saa?

Muus: Ja!

Oftedal: Altsaa: Syndernes Forladelse bliver Grund til Syndernes Forladelse.

Muus: Dersom denne Lære om Kristi Forløsning skal kunne blive tilegnet, saa maa den ogsaa blive forkyndt. Skal jeg tro Syndernes Forladelse, saa maa den ikke alene være der; men den maa ogsaa blive mig forkyndt; jeg maa saa vide, at al Verden er frelst. Jeg tror, at Gud har afsløvet Verden.

Oftedal: Denne sidste Udtalelse gør det end mere broget; nu gaar det rundt og rundt! Her i denne Synodens Traktat (Nr. 4) staar, at Gud ikke kan erklære nogen retfærdige, uden at man først er det; nu siges der her, at man først maa tro den almindelige Afløsning og Syndsforladelse, for at kunne blive retfærdiggjort. Enten jeg nu ser hen til, hvad der er sagt i denne Traktat eller til disse Pastor Muus's Udtalelser, saa fremkommer der for mig en lige stor Begrebsforvirring.

Muus: Det er slemt, at Professor Oftedal skal finde, at mine Udtalelser er saa uklare, og Tingen er da vistnok den, at jeg har manglet Gode til at fremskille det klart nok. Imidlertid synes det mig simpelt; — Gud har beredt Alt, — man kalde det nu forresten, hvad man vil: Sjænsløsning, Forsoning, Evangelium, glad Budskab, Absolution. Gud har i en vis Forstand taget Synden bort; men det hjælper ikke, dersom jeg ikke faar vide det. Jeg maa, naar jeg ikke kender Naaden, blive i Synden. „Alt binde og løse“, siger Luther, „er intet andet end at prædike Evangeliet.“

Oftedal: Det var ikke min Mening at udtale mig usfordelagtigt om Pastor Muus's Fremstilling, da jeg sagde: „det gaar rundt.“ — Derhos siges det jo nu, at „man kan kalde det, hvad man vil“, — og da kan der ikke være mere at tale om; — Navnet fjæmmer jo ingen, sagde Manden, man kaldte ham Tyr.

Muus: Dersom denne min Ytring om at „kalde det, hvad man vil“, maa ske kan udstrækkes for langt, saa vil jeg bemærke, at jeg mener, man kan benægne det, med hvilke man vil af de Navne, som Skriften selv bruger, se: Sjænsløsning, Forsoning, Retfærdiggjørelse, Absolution etc.

Oftedal: Vi vil ikke stride om Udtryk, naar det ene af disse anses saagodt som det andet; men det er vel især af Vigtighed, at der her føres et bestemt og betegnende Sprog, saa Guds Ords Mening kan blive klart og rigtigt fremlagt.

Taleren ønskede, at kunne forhandle mere om andre Dele af den kristelige Troeslære. Han havde jo i Norge hørt mange underlige Ting om den norske Synodes Lære. Saaledes t. Ex. at den virkelige Lære, at Slaveri er en guddommelig Indstiftelse, at en Menigheds Forhold til dens Præst er noget nær det samme, som Kristusens til Mandens etc. Han havde ikke kunnet tro alt dette; men det vilde være særdeles godt for

ham, og vist mange med ham, om Mænd fra Synoden atter vilde frem-
møde til Læreforhandlinger.

Wold oplyste, at Profesfor Larsen havde sagt i St. Peter, at ogsaa de Uguddelige havde Syndsforladelse.

Munns forlangte, at han skulde skaffe Beviser for denne Paastand.

Weenaas oplæste en Tirade af Rock Prairie Referatet, Side 35, hvorefter Pastor Munn selv har sagt det samme: „Enhvert Menneske, endog Judas, er bleven retfærdiggjort, har faaet sine Synders Forladelse.“

J. Tharaldsen troede, at da nu den samme Paastand er tillagt Pastor Munn, saa bør han retfærdiggjøre sig derfor.

Beslutet: Mødet adjournerer for at fortsætte Discussionen imorgen Kl. 9.

Fortættelse af Discussionen over Retfærdiggjørelsen Fredagen den 21de Decbr. 1873.

Profesfor Østedal: Jeg antager det rimeligt, at nogen af den norske Synode kan ønske videre at forklare sin Lære om Retfærdiggjørelsen. Jeg for min Del ønsker dette for derved at kunne lære den at kende i sin Helhed. Et her Nogen, som kan svare for Synoden? (Inter Svar.) Nu, det er jo strengt taget ikke nødvendigt, at den lader sig repræsentere; men det kunde være ønskeligt, forat vi, der er mere uvidende om dens Lære, kunde faa bedre Rede paa, hvordan den virkelig er. Denne Menighed har jo ogsaa indbudt alle Duthere anere.

Igaar kom vi altsaa saavidt, — jeg, Weenaas og denne Menighed, at den enkelte Synder ikke retfærdiggjøres paa nogen anden Maade end ved Troen, som, virket af den Helligaand og opvakt i den syndige Sammens Følelse, griber Kristi Forsoning og saaledes tilegnes Synderens Forladelse, Liv og Salighed. Herom var vi da alle enige. Saaledes ogsaa i Læren om den almindelige Forsoning, — kun ikke i det Udtryk, hvor med den norske Synode betegner denne; thi ved Udtrykket: Retfærdiggjørelse skal altsaa da forstaaes baade, hvad vor Børnelærdom kalder Retfærdiggjørelsen (ved Troen) og Forsoningen; mens derimod vi (i Konferentsen) ved dette Begreb kun kan forbinde den ene af de 2 Betydninger, som de lægger ind deri.

Udtrykket „Verdens almindelige Retfærdiggjørelse“ forekommer mig aldeles uberettiget, da man ikke kan bruge Begrebet „Retfærdiggjørelse“ i mere end en Betydning og heller ikke lægge forskjellig Betydning deri.

J Guds Ord tror jeg neppe, at Udtrykket findes brugt i den af Synoden angivne Betydning, — jeg skulde isaaafald meget ønske, at dette kunde blive paavist. Jeg vil derimod paatage mig at bevise, at Udtrykket Retfærdiggjørelse aldrig bruges anderledes i Guds Ord end om den Retfærdiggjørelse, som annammes ved Troen, og som alene er den, ved hvilken vi blive Guds Børn. Har altsaa Retfærdiggjørelsen ingen anden Betydning — og skal den dog være „almindelig,“ saa følger, at enhver kan tilegne sig Retfærdiggjørelse uden for Troen, og vi ser, til hvilke farlige Konsekvenser dette kan føre Menneskene.

Kolberg. Jeg tror, der er Differentser, og ønskede derfor igaar aften at kunne begynde med Personingens Grund. Han var glad; men seende, ser man ikke. Jeg repræsenterer ikke den norske Synode; jeg repræsenterer kun mig selv og Sandheden. Men det gaar ikke an at nægte en almindelig Verdens Retfærdiggjørelse, og jeg tror, Østedal gav Medhold heri, skønt det nu igjen benægtes. Det er dog saa klart, og, naar vi ville være lutheriske, saa bør vi være det; men her vil man ikke se, at alt er gjort rede uden Hensyn til vor Bod og Tro. Vi har saa klare Ord i Luthers Forklaring over Galaterbrevet, der er det klareste af Alt (næst Guds Ord), og det er det, som Frelseren stiller os for. Die i Fortællingen om den forlorne Søn og Kongesønnens Bryllup. Alle Ting er rede, og naar blev de vel dette? I Kristi Død og Opstandelse. (Op-læser Nidderwolds Forklaring over Eph. 1, 7.).

J. Tharaldsen tror, at Discussionen godt kan fortsættes uden Hr. Muns og Stubbs Nærværelse. Er Ordet "Retfærdiggjørelse" brugt i Skriften for at betegne den almindelige Personing? Dersom dette skulde være Tilfældet, saa er det "all right"; hvis ikke, saa er her en Forskjel, og den kan maasse være stor. Gaaber, at nogen fra Synodens Side vil paavise, om Skriften bruger Ordet Retfærdiggjørelse om Personing.

Østedal. Vi agter at tale i al Enfoldighed om disse Ting, og vi bør vist helst holde os til, hvad hver enkelt maatte fremsætte som sin Mening. Jeg for min Del er næsten ikke bleven opmærksom paa de Beskyldninger, som er fremsatte af Hr. Kolberg. Jeg har slet ikke havt Anledning til her at samtykke Noget, og saa siden nægte det, — umuligt i turde det vel ikke være; men her har jeg jo væsentligt indskrænket mig til at spørge andre, og det er foresten ikke min Skik at samtykke og saa at ville nægte det samme.

Her er vi nu henviste til Bignelsen om den forlorne Søn etc. og her er oplæst en hel Del; — dette fører os meget vidt, og jeg vil henstille til os alle, at vi holder os til selve Sagen. Skriften er klar med Hensyn til Spørgsmaalet, hvorledes man bli'r et Guds Barn. Jeg vil tillade mig at henstille et ganske simpelt Spørgsmaal til Hr. Kolberg. Angaar det oplæste Sted: ("i hvem vi formedelsi hans Blod have Freløsning, Syndernes Forladelse efter hans Naades Rigdom") — de Kristne eller de Vantro? Ja eller Nei? — Jeg har læst om en almindelig Verdens Personing, og det er gennem denne alene vi kan saa Del i Syndernes Forladelse. Om vi tog for os Bignelsen om den forlorne Søn, vilde Kolberg selv kun vise Forskjellen. Foresten synes det mig uheldigt, at man her vil anføre denne Bignelse. Kan Kolberg paavise, hvad som her skulde staa i Strid med min forhen indtalte Opfattelse?

Beenaas: Kolberg kunde hende vor Lære.

Jeg vil tillade mig at oplæse et Stykke af "Lutheraneren" (S. 135, 7de Bind), forat man dog kan forstaa, hvad vi lære om Personingen.

"Vi tro og bekende, at ikke blot Retfærdiggjørelsens Naade, men al Naade fra Synderens Rald indtil hans Herliggjørelse er erhvervet og ligger rede for alle Menneſker i Kristo; men, ligesaa ldi som dette, naar vi ville tale nøiagtigt om dette vigtige Lærepunkt, berettiger os til uden videre at sige, at ved Kristi Død og Opstandelse blev den hele Verden

saliggjort og herliggjort, ligesaa lidt ere vi berettigede til at rive Nærfærdiggjorelsens Led ud af sin organiske Sammenhæng med Menneskets hele subjektive Jærelse og uden videre henseende det fra Guds Side til alle Mennesker, hvad enten de ved Troen ere i Kristo eller ikke. Vi lære derfor, at Gud er forsonet og forliget med den ganske Verden i Kristo, at al Naade til evigt Liv og Salighed derved er forbeholdt for alle Mennesker; at Gud som en i Kristo med Verden forliget Gud hjertelig vil overføre al denne Naade paa alle Mennesker, men virkelig overfører den kun da, naar Synsderen ved Troen er i Kristo. Se vor Augsburgske Konfession Artikel 4. "Jeg vil appellere til Forsamlingen, om ikke her klart er ndiagt, at alt ligger rede for os i Kristi Forsoning. "Al Naade til evigt Liv og Salighed" — saa vi Del i, naar vi kommer til Troen; thi da kan Gud (applიცere eller) overføre det paa os; men dette kunde jo ikke ske, dersom det ikke var rede. Saaledes har Gud noget, som erstatter Tab og Mangel paa Nærfærdighed hos os, og det er Kristi Nærfærdighed. Kunde bare Kolberg paavise et Sted af andet Indhold end dette, at Mennesket reifærdiggjøres ved Troen, — og kun ved denne alene er reifærdiggjort — saa forandrede det Sagen. Det skulde glæde mig om Forskjellen bare bestod i Udtryk; disse er imidlertid ogsaa vigtige; thi de tør være bibelske; men det er ikke blevet paavist at Udtrykket: "Verdens aln indelige Nærfærdiggjørelse" er det. Besvar kuns det Spørgsmaal, som er bleven fremsat: Hvor er Ordet Nærfærdiggjørelse brugt saaledes som Synoden vil have det — om Forsoningen? Døkker det nu forstaaet, at Forsoningsværkets Frugt er som paavist — altsam men Naade, — alt er rede i Kristus, — alt dette faar vi i Troen paa ham.

Hendriksen: Dette Modes Hensigt var ikke bare at konferere med en Part af Lutheranere, — men alle. Holder Gier da til alle Parter. Det er os alle vitterligt, at her er Forskjel: Nogle sige, den hele Verden er reifærdiggjort, — andre, at Gud er villig til at reifærdiggjøre, naar de tro. Jeg kjender mindre dertil; Jeg hentyde iqaar og vundte at faa høre Konferentsens Lære, men jeg gik ligesaa uvidende, som jeg kom. Nu hører jeg hvad Professor Wiennaas anserer, og det er overensstemmende med Sandheden. Skulde dog ønske nærmere Forklaring og Belysning.

Kolberg: Jeg kan desværre ikke svare Østedal, som jeg ønsker, og jeg tror neppe, det er passende her heller. Jeg tror ikke, Belysningen om den forlorne Son skulde være saa fremmed, som her er sagt; men her maa ligge noget under. Der er bleven sagt af en, — (ikke netop nu — derfor nævner jeg ham ikke) — at Guds Brede hviler over Verden. Jeg tror det ikke; — men jeg tror, som der staar, at "Den, som ikke tror Sønnen, har ikke Livet; men Guds Brede bliver over ham." Herren indbød alle til den store Nadvere. — Vort med "Billighed", — jeg hader det Udtryk! Konferentsen har jo ogsaa indrømmet en objektiv Nærfærdiggjørelse, — (Wiennaas: Vi kjende jo kun en objektiv Nærfærdiggjørelse) — kun er der ikke Klarhed, hvad angaar den Grundvold, paa hvilken den er bygget, — eller ogsaa vil man ikke forstaa det; det synes, som man er ræd derfor; jeg tror helst, man ved det ikke. Troen er en tom Haand; den griber noget — og det er Guds Nærfærdighed — Igjendøning, Forsoning.

Der er ingen Brede i Guds Hjerte, — nei, langt fra. Jeg forstaaer det saa, og det læres i Guds Ord, at Alt er opfyldt i vort Sted. Det skal forkyndes for Alle. I Romerbrevets 5te Kap. staar: (Læser 15de, 16de, 18de og 19de Vers).

J. Tharaldsen: Gjalder den „Livsens Retfærdiggjorelse“, som omtales i Rom. 5, 18. den Retfærdiggjorelse, I kalder for Tgensløening, eller den, I kalder for Retfærdiggjorelse?

Kolberg: Jeg synes det ligger i Ordene. Her staar jo, at Retfærdiggjorelsen er kommen over Alle og —

Dstedal: Nei, der staar: „over Mange“.

Kolberg: — Nu, ja, men det gjer det samme; det staar saa paa andre Steder.

Weenaas: Paa vis disse Steder!

Kolberg: — (Da man fremdeles onskede anført disse Steder) — „han er en Forsoning for vore Synder“ etc. (1 Joh. 2, 2.).

Dstedal: Her er jo ikke Retfærdiggjorelsen nævnt engang. Men det kan jo være nok; slige Steder findes ikke.

Kolberg: (Til Tharaldsens paany fremsatte Spørgsmaal:) Det gjælder, hvad vi kalder Verdens Retfærdiggjorelse.

Dstedal: Jeg undrer mig over Hendriksens Udtalelser. Ved Hendriksen nogen anden Vej til Salighed, end den her anførte? Jeg udtaler mig gjerne om min Tro, og tror at have fremholdt, at vi saa Syndsforladelse og blive retfærdiggjorte, naar den Helligaand faar virket Troen, der griber og tilegner sig Kristi Retfærdighed. Angaaende Udtrykket „almindelig Retfærdiggjorelse“, saa forstod jeg derved Verdens Forsoning, saaledes som det nu her er bleven os sagt. Til Kolberg vil jeg sige, at Troens Indhold er, at Verden er forsonet i Kristum, og overfor den Enkelte gjælder det, at han i Troen søger Kristum og indpodes i ham. Jeg har spurgt, om „vi“ i Eph. 1, 7. gjælder Bantro eller Troende; men jeg har ikke hidtil kunnet erholde Svar derpaa. (Dette kan dog være ligegyldigt.) Vil vi se, hvorvidt Begrebet „Verdens Retfærdiggjorelse“ kan bruges om Forsoningen, saa vi gaa til Skriften og se, hvad der bruges. Var det vel Paulus eller nogen af de hellige „Guds Mænd“ ligegyldigt, hvad Ord de brugte? Nei, visstelig ikke. Mange har nok i Tidens Løb villet have det dertil, at de var Klobrianer, der ikke brugte rigtige Udtryk for sine Begreber; men, — dreven af Guds Mand — vidste de, hvad de gjorde. Man har nok villet saa det til, at naar der staar: de blive retfærdiggjorte — saa skulde dette forstaaes saa: de ere blevene retfærdiggjorte. Naar her i Rom. 5, 18. staar: at Livsens Retfærdiggjorelse skal komme over Alle, saa er her ment Retfærdiggjorelse og ikke Forsoning; thi, havde man ment Forsoning, havde man ogsaa brugt Ordet Forsoning derfor. Det var langt fra upassende at bruge Tegnelsen om den forlorne Søn.

Hr. Kolberg siger, at Gud ikke er vred paa Verden; mens han dog er vred paa den Bantro, som dog ogsaa er en Part af Verden. Her er peget paa Rom. 5, 18. 19. Her staar saa simpelt at jeg og enhver som helst anden Menneske kan forstaa det, at „Naadegaven“ hjælper til Retfærdiggjorelse, — saaat Livsens Retfærdiggjorelse skal komme over alle Mennesker. Og over hvilke kommer den. Her staar: over dem, „som

a n n a m m e den overvætted Naade" (B. 17.), altsaa over Alle, der ved Troen kunne annamme og gribe den. — Duffer atter Svar paa, om der her ved „Livsens Retfærdiggjørelse" menes Forsoning eller om her menes den enkelte Synders Retfærdiggjørelse for Gud ved Troen?

W e e n a a s: Hendriffsen paapger Udtrykkene „Mulighed" og „Billighed", og, naar jeg har brugt disse, er det klart, at dette ikke er en Forsoning; det vilde jo være grov Misligheds; thi Forsoningen er noget, som er der — er fæst, og dog skulde den efter min Lære blot være en Mulighed! Haaber ingen kunde finde slikt udaf hans Ord. Gud har — da han er en forsonet Gud — Lust og Billighed til ogsaa at retfærdiggjøre Verden; han har ikke allerede retfærdiggjort Verden; men nu, — da Kristus er kommen og har fyldestgjort Guds hellige Krav, har han Lust hertil, — en Lust og Billie, som er Forsoningens Frugt. Muligheden er nu tilstede, at den hele Verden kan blive retfærdiggjort og salig; men Retfærdighed, Liv og Salighed er betinget af, at man i Troen kommer til Jesus, og det Mulige bliver saaledes til Virkelighed, saasnart dette sker. Altsor ofte, desværre, indtræder ikke dette Forhold, — trods Muligheden derfor.

B a s t o r A. J o h n s e n: Jeg har ikke altid let for at sætte mig ind i en Sag, og kan ikke saa let som mange Andre paapege mulige Differentiumpunkter. Nu tror jeg, Spørgsmaalet her er, om den norske Synode lærer, at Ordet Retfærdiggjørelse betegner den almindelige Forløsning og om de da ogsaa bruger det om Forløsningen i en anden Forstand. Naar den (Synoden) taler om „objektiv Retfærdiggjørelse" og saa dermed mener det samme, som kaldes Forløsningen — hverken mer eller mindre, — saa bliver det jo kun Strid om Ord — om Benævnningen. Dersom den imidlertid bruger det samme Ord for at betegne noget mer, nemlig ogsaa forat betegne en Troendes personlige Retfærdiggjørelse for Gud, — da er her en Forskjel — da foreligger et Lærebegreb, som vi ikke kan gaa ind paa. Enten maa Mennesket nemlig være retfærdiggjort og have Del i Kristi Retfærdiggjørelse eller det er ikke retfærdiggjort og har ingen Del deri.

Men i dette sidste Tilfælde kan der heller ikke blive Tale om, at Mennesket har faaet Del i Kristi Retfærdighed og er retfærdiggjort. Naar man (Synoden) taler om objektiv Retfærdiggjørelse, mener den jo Forsoning; jeg er glad over denne Udtalelse; vi mener da hermed alene, hvad Kristus har gjort for os. Naar ikke Hr. Kolberg kan være enig, saa maa han forstaa dette bedre end de fleste af deres Præster. Der er ingen Forskjel i Læren om, hvad Kristus har gjort for os, det er Sagen, og hvad nu Udtrykket eller Benævnelsen for denne hans Gjerning angaar, saa er det ikke kirkeadskillende eller falskt Lære, at bruge det her benyttede, — man vilde jo dermed domme flere lutheriske Lærere, — men det er misvisende og kan letteligen misforstaaes.

H e n d r i f s e n: Professor Østedal er forundret over, at jeg ikke har kunnet forstaa Konferentsens Lære. Jeg har ikke forstaaet Professor Østedal saa, at han her anfører Konferentsens Lære; men alene sin egen personlige Tro og Overbevisning. Jeg kjender ikke nogen anden Vej til Salighed end den her anførte, og jeg er enig med Professor Weenaas, forsaavidt det kunde komme an paa, i hvilken Forstand man

brugte Ordet „Billighed;“ men det er brugt rigtig og er maasse ogsaa Kristmæssigt.

D. Nilsen: Det har nok været min Mening, at Guds Brede hviler over Verden, og det er fremdeles min Mening; thi der staar jo, at „Guds Brede hviler over Bantroens Børn“ og atter at „den ganske Verden ligger i det Onde“ — beherkses af „Verdens Tyrste“. Kolberg fortæller os nu, at Gud slet ikke er vred paa Slægten. Dette forstaar jeg ikke; thi Slægten indbefatter jo alle de enkelte Individer, onde som gode, og er Gud ikke vred paa Slægten, saa er han heller ikke vred paa dens enkelte Medlemmer. Hvemsomhelst kunde da staa frem og sige: Det har ingen Fare, hvad min Synd angaar; thi jeg hører til Slægten, den menneskelige Slægt, paa hvilken Gud ikke længer vredes. Sæt at en Familie bestaar af Forældre og Børn. Naar jeg da siger: hele Familien ligger syg, saa forstaar jeg, at, hvad der gjælder Familien, gjælder hvert enkelt af dens Medlemmer: Sygdommen har da angrebet Faderen, Moderen og hvert enkelt af Børnene. Jeg skulde ønske at gjøre Kolberg følgende Spørgsmaal: Naar Gud ikke er vred paa Slægten, er han da heller ikke vred paa den enkelte i Slægten, som fremturer i Uadeltighed og Bantro?

Jeg tror, at vi, som af „Naturen er Verdens Børn“, ogsaa forblive under denne Brede, indtil Guds dragende Kjærlighed faar ført os hen til den Naadestol, han har opreist i sin Søn. Kristus er det rette Frelsens Horn, og holde vi os fast der, saa kan ikke Blodhævneren ramme os. Alene i hans Bunder er skjulestedet for Guds Brede, alene indforlivede med ham, Guds Elskelige, kunne ogsaa vi blive hans elskelige Børn; men da er vi ikke længer af Verden, hvorvel vi end da er i Verden.

Kolberg til Spørgsmaalet om Eph. 1, 7: „I hvem vi for medelst hans Blod have Freløsning, Syndernes Forladelse“, gjælder Alle: Fa, det gjælder ialmindeligbed — for Bantro og Troende — som Luther siger. — Jeg har sagt, at Brede hviler over Bantroens Børn, men nu staar der, at alle er forsonede, og da er Slægten og hver enkelt i den forsonede. Der Slægten hviler ikke Guds Brede. Jeg har sagt, at Sennen er en Frelse for alle de, som tro paa ham. Han er givet os af Gud til Retfærdighed (1 Kor. 1, 30.). Verden ligger i det Onde, — det er desværre saa, — men jeg tror Rosenius, at Gaven er givet til Alle, enten den bliver modtagen eller ikke. (Optæser.) Kristus bliver Mange til Fald og Dpreiðning; men Evangeliet maa dog forkyndes for Alle. Derfor Nilsen vil jeg svare, at Gud har retfærdiggjort ogsaa hver enkelt Bantro; thi Slægten er retfærdiggjort fra Guds Side.

Wold: Her er vor norske Lære og Beljendelse bleven udtalt — fornemmelig af vore Professore. Hr. Kolberg derimod fremhæver noget, som jeg aldrig har hørt før. Gud erklærer Retfærdiggjørelsen og Frelsen som en Gave for hver, som vil annamme den; men naar nu ikke Mennesket modtager denne Gave, hvor bliver der saa af den, dersom Gud, saaat sige, ikke har mere med den at gjøre? Hænger han den hen? Nei, han siger: Her ligger den rede, og Mennesket faar heller ikke Gaven, saalænge det ikke kommer didhen, hvor den er at erholde, men bliver ved i sin Bantro. Jeg tror ikke, at Verden og hver enkelt i den er retfærdiggjort, om end Kristus har gjort Alt for, at den kan blive frelst. Vil man paa staa det, kommer man til den sørgelige Konsekvens, som her er bleven

udtalt, at alle — uanset deres Tro — er retfærdiggjorte fra Guds Side. Skal man da ogsaa fastholde, at Gud fremdeles fordømmer de Vantro, maa man tale om to Sider hos Gud, hvorved hans hellige, retfærdige og usforanderlige Væsen fremstilles som foranderligt, idet han snart er vred, snart ikke. Jeg tror, Guds Brede og Unaade hviler over Vantroens Børn. Det er virkelig, ikke indbildt Synd, som Gud stiller frem for den i Sandhed Angrendes Syn — og skulde jeg for 1800 Aar siden være forladt al min Synd — og erklæret retfærdig, saa havde jeg ikke nodig længer at bede om Forladelse for Synden. Jesus lærer os dog dette.

J. Tharaldsen: Rom. 5, 18. sagde os altsaa ikke, at alle Mennesker er retfærdiggjorte. Kolberg sagde rigtignok, at der er andre Steder, som sige saa, men, naar vi bede ham paavise dem, saa kan han ikke gjøre det. Naar han oplæser for os, saa læser han Rom. 13de, 16de, 18de og 19de Vers; men springer over det 17de Vers, som viser os, at Livsens Retfærdiggjørelse kommer over dem, „som a n n a m m e den tilbudte Naade“. Men lad se, om vi nu springer over det Vers, som Kolberg helst vil udelade og holder os til Udtrykket „Livsens Retfærdiggjørelse“ alene. Kaldes det „Livsens“ Retfærdiggjørelse, saa maa det være, fordi denne Retfærdiggjørelse bringer Liv, og fordi de, som har den, faar Liv og Salighed.

A. Johansen spørger: om Gud fordrer mere Forsoning end den, han allerede har meddelt.

Rosrud syntes, at Kolberg, idet han talte om Forsoningen, betegnede den som en Vaabenhvile, og tror dette er mindre heldigt Udtryk, da dette kun betegner et Ophør i en Kamp, som atter tænkes fortsat.

Kolberg tror, Konferentsen betragter det saa. Benægter forresten at have brugt et saadant Udtryk.

Dftedal tror vort Samfund (Konferentsen) og det, hvortil Hr. Hendriksen hører, har samme Opfatning af Læren. Vi maa ikke gaa bort fra den foreliggende Sag. Fra Synodens Side er her udtalt, at Ordet „Retfærdiggjørelse“ kan bruges i forskellige Betjødninger; men jeg har sagt, at skal saaledes Begreberne kunne bruges isæng, kan deraf udledes de farligste Konsekvenser. Jeg forstaar vi kommer mindre godt afsted her, naar ikke Pastor Muns med sin aabne Bekjendelse er tilstede. Hr. Kolberg siger, at Slægten er fri, og paa Spørgsmaalet, om da ogsaa hver enkelt er fri, svarer Kolberg Ja. Da nu Slægten og Personerne falde sammen, saa er jo ikke Guds Brede over dem. Verden ligger i det Onde; men, naar nu alligevel ikke Guds Unde hviler over den ugudelige Verden, hvorledes kan den da endda hvile over den Ugudelige, som faktisk fordømmes?

(Besluttet: Mødet adjournerer forat fortsættes Kl. 2.)

Hendriksen: Jeg havde ogsaa troet at vort — eller Sielsens — Samfund var enigt med Konferentsen i Lære, og jeg vilde næsten tro, det er Tilfældet; dog, der er noget, som støder mig for Panden, saaat jeg ikke kan tro det. Vi tro, at Jesus Kristus er kommet efter Forfættelserne, at han har udtaaet Alt og betalt Alt i vort Sted ved sin Død og Opstandelse, at Gud af Naade er ikke alene villig eller muliggjort til Frelse og Forsoning (?); men der er bevirket et Forfæt hos Gud; han vil nu gjøre os

rene, og, naar En tror, er han ren for Gud. Er det ogsaa dette, som er betonet fra Konferentsens Side, saa er her Enighed. Jeg har ogsaa troet, dette var saa; thi, hvad jeg har seet skrevet og hørt prædiktet fra det Hvid, er overensstemmende med Guds Ord. Imidlertid er der en Grund, som gjør, at jeg troede, vi maatte ikke var enige, og den Grund er af den Beskaffenhed, at jeg kan holde den tilbage eller ogsaa anføre den. (Prof. Østedal: anfør denne Grund for os.)

Derfor man vilde have denne Lære og værne om den, hvorfor skulde man da have en ny Bygning.

W e e n a s: Hvilken Bygning?

Hendriksen: Et nyt Kirkesamfund, som I rejste til St. Augustin for at faa oprettet.

Formanden troede at have bragt i Erfarings, at den væsentligste Differentse imellem disse 2 Samfund var — Præsteskolen.

Hendriksen troede ikke, man for den Sags Skyld havde oprettet nyt Samfund.

Formanden: Hendriksen ved meget vel, at vor Menighed med sin Menighedsordning ikke kan komme ind i Sielsens Samfund, saa længe det har den Clausul i sin Konstitution.

D. N i l s e n: Jeg vil kun anføre, hvad Pastor Muus saa hjertelig har tilstømt, nemlig "at hele Verden blev retfærdiggjort, og at ethvert Menneſke, endog Judas, derved er bleven retfærdiggjort, har faaet Syndernes Forladelse" (Se Rock Prairie Referat, S. 35). I vor Katekismus lære vi derimod, at "hvor Syndernes Forladelse er, der er ogsaa Liv og Salighed; thi Liv og Salighed følger af Fornødenhed med Syndernes Forladelse." Har Judas faaet Syndernes Forladelse, saa "følger af Fornødenhed," at han ogsaa har Liv og Salighed, — dog kalder Skriften ham det "Fortabellens Barn." Kan ikke begribe, hvorledes man her kan sige, at hver enkelt i Slægten er retfærdiggjort og fri, — der staar jo om denne Slægt, at dens Sands er "Fiendskab mod Gud," at vort Hjertes Tanke "er ond fra Ungdommen af," at enhver er "indfangen og fædt i Synd," og at vi af "Naturen er Vredens Barn."

A. M. A n d e r s e n: Den Retfærdighedserklæring, som fra Guds Hjerte skulde være overgaaet Verden, maa hvile etsteds mellem Gud og Menneſket, hvor Menneſket ved "Troens Tagehaand" kan tage og tilægne sig Retfærdigheden. Jeg kan nok forstaa, hvorfor det falder noget vanskeligt at kunne faa dette. Man maa komme til Kristus, førend denne hans Retfærdighed tilregnes os. Gud ser ikke mig længere, han ser Kristus min Frelser. Jeg kan ikke gaa ind paa, at Gud har retfærdiggjort Verden, idet Kristus led og døde for den; men jeg tror, En bliver retfærdiggjort, naar han søger Kristus i Troen. Udenfor Kristus brænder Guds Vrede, og kaldes en Ugudeliggjort, misforstaar man Guds Retfærdighed.

W o l d: Hvad Hr. Nilsen citerer af Pastor Muus overtyder mig om, at trods alle dennes Vendinger lærer dog Synoden en almindelig Vredens Retfærdiggjørelse, og da er det jo en Følge ogsaa at paaſtaa, at Gud slet ikke er vred. Men Gud har sine uforanderlige Egenſkaber, sin Vrede over Synden og sin Barmhertighed med os i vor Sammen — derfor vilde han forløse os. Loven er Udtrykket for hans hellige Vrede; men ogsaa

gjennem denne vil han drage Synderen hen til Frelsen, forat han kan faa Retfærdighedens Klædebon. Først naar dette er færdt, er jeg en retfærdiggjort Synder. Man ser Selvmødsigelsen i Drdet, og saa faar Gud Skylden.

K o l b e r g : Jeg møder kun for at sige min Mening og kan i eppe indlade mig paa at besvare de mange Spørgsmaale; Jeg vil dog svare Nilsen: Guds Brede hviler ikke over Slægten som Slægt; — det er hvad jeg vil holde fast ved. Men Guds Brede hviler over hver dem, som ikke tror som Simeon. Dplæser af Rosenius *Pietisten*, 3die Bind, Side 165.

W e e n a a s : Her er Tale om, hvorvidt der er en Retfærdiggjorelse og Syndsforladelse og nogen Retfærdiggjorelseserklæring overfor Verden som en umiddelbar Frugt af Forløsningen. Forløsningen er virkeliggjort for os alle ved Kristi Død og Opstandelse. Saaledes er Syndsforladelse, Retfærdiggjorelse, Liv, Salighed — altsammen beredt og ligger rede for den ganske Verden — men i Kristo. Det er ikke saa, at denne Retfærdiggjorelse skabes da, naar en tror; nei den er der fuld færdig og rede; men Gud anvender — applicerer eller overfører den paa Synderen, "da naar han tror." Enhver, som retfærdiggjøres ved ham, indpodes ogsaa i ham; thi uden dette er saaledes, kan Gud ikke "anse" Synderen i Kristus, og, ser han os ikke i Kristus, er vi under hans Brede, — dog paa samme Tid ogsaa Gjenstand for hans dragende Kjærlighed og Naade. Hans Krav ere ved Kristum tilfredsstillede — men i det som ved ham er fuldbragt vil han, at alle skulle faa Del, og derpaa gaar ogsaa al hans Virksomhed ud. Retfærdiggjorelseserklæringen er gaaen over Jesus, og, naar Menneffene komme i Livsforbindelse med ham, "iseres de Kristum, de blive erklærede retfærdige i og ved ham; thi Gud anser os i Kristo." Der er kun 2 Forholde — enten at være i Kristus eller udenfor Kristus; der er enten Synd eller Naade, — Liv eller Død. Man vil faa Luther til at være enig i modsatte Afseelser; men, hvordan man kan læse! Luther siger dog: "Hvor Troen ikke er, der bliver Synden, Døden og Djævelen" — altsaa der bliver Synden, og der hviler Bredden, — saalænge de ikke: Troen komme til Kristum, og det naaet han harbaaret al Verdens Synd. (Dplæser Rosenius Forkl. til Rombr. S. 42.)

F o r m a n d e n : (Dplæser "Lutherst Kirketidning No. 15. 1873.) Vor Kjærlighed kan ikke ytre sig ens overfor Enhver; vi skal gjøre vel mod Enhver — elske Alle — saaledes gjorde ogsaa Gud, da han sendte sin Søn for alles Frelse. Kjærlighedens inderlige Livsforhold finder dog kun Sted mellem Gud og den Troende; men dog ogsaa de Ugudelige modtage hans Velgjerninger.

H e n d r i k s e n : Det kunde se ud, somom der kunde være mere end en Retfærdiggjorelse; — naar Luther anfører: Den Retfærdige af sin Tro skal leve, kunde maaske Nogen synes, at han har havt en lignende Tanke; naar man ser Guds Død i sin Helhed og Luthers og de andres Kirkesædres Skrifter, saa ser man at det er langt fra at dette er Tilfældet. Men enhver Sag kan jo have 2 Sider, — saaledes ogsaa denne. Guds Retfærdiggjorelse kommer kun over den, som tror — deri er jeg enig, — men dersom der skulde være nogen som lærer mere end en Retfærdiggjorelse, er jeg ikke enig med dem.

W o l d : Jeg tror nu, at Hendriksen ikke holder af dette om den "almindelige Retfærdiggjorelse", — og jeg er glad derafter.

Aug. Johansen: Der er meget talt ved dette Møde om Verdens afsmindelige Retfærdiggjørelse. — Enhver, som har lært at kjende lidt til Guds Naads Virkning, han vil kjende til Sagen. — Kristus har lidt alt, — alt er fuldkommet, derom er man erig, men nogle Udtrokk kunne mistydes. Vi ved alle, at Retfærdiggjørelsen er fuldkommet, og vi maa da kunne sige, du har Retfærdighed ved Jesum Kristus. **J. Gr.** "Du har et Hus her, gaa nu ind og staa nu ikke der i Kulden og frys fordærvet". Hver og en, som nu ikke vil gjøre dette, maa Gud fordomme, fordi han ikke vil andet, end forskydes. Gud vredes ikke som Mennekene, thi Gud vil ikke fordomme, men frelse Verden, og derfor sendte han sin Søn. Vi maa altsaa tro; og da er Gud naadig gjennem hele Naadens Tid. — Men han maa bortstøde, skøndt han elsker os alle; — Men alle er Gjenstand for Guds Raldelse. —

H. Hansen: Da vi alle ere Syndere, maa vi alle retfærdiggjøres, om vi skal kunne isæres den nye Klædning; — og dersom en ikke er i Kristo og isørt den nye Klædning, kommer han ikke ind i det nye Jerusalem. Et saadant Klædebon er ved Jesum tilveiebragt for alle, og nu gjælder det, at vi i Troen modtage det. Hvis ikke — hedder det: hvo, som ikke tror, — over ham bliver Guds Brede.

Oftedal: Vi bør holde Personligheder borte, og kun have Sagen for Os. Man vil let søge sin Vres Dpreisning, skønt der siges: søger ikke Gders Eget. — Hensigten er jo at kunne samle under en Hyrde. Jeg siger ikke, at den her fremsatte Lære er ligesom falsk, men kan dog være vildledende, og jeg vil ikke sige, at udenfor Troen er noget, som kan kaldes Retfærdighed, thi det kan lede til de forfærdeligste Vildfarelser. — Det anførte Exempel er godt; dog vil jeg ikke sige, Du har Husket; thi da maatte Jeg ogsaa sige Du er varm, skøndt han dog holdt paa at fryse sig fordærvet. Men Husket staar dig aabent.

Weenaas: Ingen nægter, Alt er rede nanseet Tro og Bod. Den 2den Artikel omtaler den tilveiebragte Skat. Vor 3die Troesartikel derimod den Naade, paa hvilken vi kan komme til Skatten. Af Naturen er Synderen udenfor Kristo, men Gud er ganske vist en i Kristo forsonet Gud, der arbejder paa at brage os ind i den Frihed, hvor Blodhævneren ikke kan ramme os.

Formanden. Guds Hellighed er, at han hader Synden, et gjenfædt Menneſte haver ogsaa Synden hos sig og fornægter den. Derfor har vi mange Exempler paa Guds Bredes Straffedomme.

Aug. Johansen er ganske enig i det her omtalte. Gud elsker Synderen, men til samme Tid hader han Synden, og saaledes er det ogsaa med et Guds Barn overfor den Medbroder, som sarrer vild.

Oftedal: Synderen som Menneſte er Gjenstand for Guds Kjærlighed, men aldrig for Guds Had. (**J. Joh. 3, 26.** omtales kun Guds Brede), og naar der i Traktat 4, Side 19, er tillagt Udtrokket Had, er dette en Tilsmigelse.

Usluttet: at lignende Møde afholdes den 15de Januar 1874. Disensionsihema: Absolutionen.

Mødet hævet.

D. Nilsen,
Sekretær.

Beretning om samme Møde i den norske Synodes Organ, "Evangelist Lutherst Kirke-tidende" No. 5.

Forhandlinger med den norsk-danske Konference i Minneapolis.

Thorisdags Aften den 18de Decbr. fra Kl. 7 til 11 afholdtes i Minneapolis, Minn., et Discussionsmøde mellem Forskjellige, der bekjendte sig at være Lutheranere. Blandt dem, som deltog i Discussionerne, vare Professorene Weenaas og Ofstedal samt Pastorerne H. G. Sub og Muns. Gjenstand for Discussionen var Læren om Retfærdiggjørelsen. Til Grund for Discussionen var lagt "Sandhed til Gudfrygtighed". Spørgsmaal 503: "Hvad er da Retfærdiggjørelsen?" blev oplæst tillige med Svaret: "Den er Igjensfødelsens allernærmeste Frugt og bestaar derudi, at den treenige Gud af idel Naade for sin Dom friskjender en sand bødferdig og troende Synder baade fra hans Synd og fra dens fortjente Straf og derimod tilregner ham Kristi Retfærdighed, ja anser ham i Kristo, ligesom han aldrig havde syndet".

Indholdet og Betydningen af dette Svar udvikledes lidt fra begge Sider og tilskemtes af Talerne. Prof. Weenaas forklarede derunder, at han ved "Igjensfødselen" paa dette Sted forstod Guds Aands forberedende Naadevirkning, medens der fra vor Side fremhævedes, at man forstod Igjensfødsel paa samme Maade som Pontoppidan i Spørgsmaal 487, nemlig om "den levende Troes Meddelelse, Doversættelse fra Mørket til Lyset" osv., at altsaa Ingen blev retfærdiggjort af Gud, om end Guds Aand havde forelobig virket paa ham, dersom han ikke ved Aandens Virkning havde faaet den levende Tro. Prof. W. vedblev ikke fremdeles at paastaa, at hans Opfattelse af Igjensfødsel paa dette Sted var rigtig: han tog heller ikke sin Forklaring tilbage. Forhaabentlig var Paastanden kun en Uagtsomhed.

Der blev da ikke noget talt om dette Svar i Pontoppidan, om hvis Ordlyd alle Parter, saavidt vides, altid havde været enige. (Prof. W.'s nye Forklaring af Betydningen af Ordet Igjensfødsel havde vi ikke hørt før, og da den blev modfagt, blev der ikke mere Tale om den). Prof. Ofstedal gjorde os da den Tjeneste at opstille nogle Spørgsmaal, som bragte Sagen "paa Punkten", som Methodisterne sagde i Milwaukee. Vi skulde forsøge at gjengive deres Indhold, saa godt vi formaa.

1. Maa den enkelte Synder tro, for at Gud af Naade skal tilregne ham Kristi Retfærdighed og anse ham i Kristo, som han aldrig havde syndet?

2. Gaar altsaa denne Tro forud for hans Retfærdiggjørelse?

3. Kan denne Tro virkes i noget andet Hjerte end det, som underlig føler sin Ned og Jammer under Synden og med hjertelig Anger og Bedrøvelse erkjender sine Synder?

4. Er den ubodfærdige Sjæls Synder fordømmelsebringende Synder, eller ere de kun indbildte Synder, fordi Synden er udsløttet i Kristi Død?

Uagtet Kjedet vistnok kan fristes til at blive træet af atter og atter at repetere det Samme og det Samme, især naar den Lære, som man har efter Nar har bekendt for Gud og al Verden, fremstilles som noget Tvivl omt og Uvist, saa besvarede vi dog ydmygelig disse Spørgsmaal og sagde, at vi troede, at Ingen blev delagtig i Maaden, som ikke havde den sande levende Tro paa Kristum, at Troen maatte gaa forud for Retfærdiggjørelsen, at Troen ikke kan findes i et Hjerte, som ikke angrr Synden, at alle Synder, saavel de Bodfærdiges som de Ubodfærdiges, ere fordømmelsesværdige, at den Ubodfærdiges Synder ogsaa ere fordømmelsesbringende. Alt særdeles den Ubodfærdiges Synder ikke ere indbildte eller maledede Synder, mente vi vilde nogenlunde klart fremgaa deraf, at de bragte ham i den evige Ild, dersom han ikke omvendte sig; da mente vi, at den Ubodfærdige vilde faa Erfaring for, at de ikke vare indbildte og maledede. Ja, Professore Ostedal var da ogsaa enig heri, som rimeligt kunde være.

Der blev da flere Gange spurgt os, om vi vidste nogen anden Maade, hvorpaa en Synder retfærdiggjøres for Gud, end denne, vi havde omtalt. Vi maatte da atter og atter bekende vor Uvidenhed, at vi slet ikke vidste nogen anden Maade, hvorpaa en Synder retfærdiggjøres for Gud, end den, Pontoppidan omtaler, nemlig Retfærdiggjørelsen af Troen.

Efterat vi saaledes havde talt om Retfærdiggjørelsens Begreb, kom vi da til at tale om det, som ved denne Leilighed vel egentlig var Hovedsagen, om Retfærdiggjørelsens Grund. Professor Ostedal, som under dette Møde viste en for en Konferencemand aldeles forbausende Velighed og Vigsfæmhed i Diskussionen, omtalte, at der fra den norske Synodes Side havde været Tale om en almindelig Retfærdiggjørelse. Hvad dette skulde betyde, vilde han nu gjerne faa Rede paa. Han ytrede, at han ikke spurgte, om der gaves en almindelig Retfærdiggjørelse i Betydning af en almindelig Forsoning ("thi det er klart, at det er ret"), men om der er en almindelig Retfærdiggjørelse, som kommer den enkelte, uomvendte Synder tilgode. Prof. O. ytrede, at det var ham klart, at, naar den norske Synode i sin Traktat om Retfærdiggjørelsen talte om en "almindelig Retfærdiggjørelse", da forstod den ved dette ikke Andet end den almindelige Forsoning.

Fra vor Side ytrede, at, naar vi vilde tale om den personlige Retfærdiggjørelsens Grund, vilde vi atter holde os til Pontoppidan. Han spørger (431 fg.): "Hvem har Kristus igjensøst?" og svarer: "Mig arme fortabte og fordemte Menneſke". "Hvad Forsikring har du derom, at du er igjensøst?" "Denne Forsikring, at alle Menneſker ere igjensøste, og alisaa jeg i deres Tal." "Beviis endnu mere, at alle Menneſker ere igjensøste ved Kristus". "At Opreisningen i Kristo gif ligesaa vidt som Faldet i Adam, nemlig til Alle, det lærer St. Paulus vidløftig Rom. 5. fra 15 til 21 B."

Naar den enkelte Synder vilde faa Vished for sin egen Sjæl om, hvorvidt han selv var retfærdiggjort eller ikke, saa vidste vi tilsidst intet Andet at holde os til end dette, at Kristus har igjensøst Alle. Der er

vist ogsaa Aandens Frugter, som er en Følge af Tjenestefølelsen og Kjendesmærker derpaa; men i Ansigtets Tid er det eneste Anker, som altid holder, kun dette, at jeg ved, at Kristus har igienløst Alle, sælgelig ogsaa mig. Denne almindelige Freløsning kalder Skriften "Tjenestefølelse for Alle", "Freløselse for den gamle Verden", og siger, at Gud er alle Menneskers Freløser" osv. Vi have kaldt den en "almindelig Retfærdiggjørelse". Dette er af os sleet undertiden, men sjelden, medens vore Modstandere idelig og altid have tillagt os dette Udtryk. Var nu end dette Udtryk urigtigt, skulde man dog ikke gjøre os til Kjætere for dette Udtryks Skyld, naar man ser, at vi intet Andet forstode derved end det, som ret var. Det er dog Synd at holde Gu for en Kjætter, naar han beskender den rette Tro, selv om han udtrykker sig ubehjælpeligt. Men vi troede, at vi havde en god bibelsk Grund for vor Udtryksmaade. I det Sted, som Pontoppidan henviser til, Rom. 5, siges nemlig, at "de, som annamme den overrættede Naade og Retfærdighedens Gave, skulle herske i Eviets ved den Gne, I. sum Kristus", og at "Livets Retfærdiggjørelse skal komme over alle Mennesker." Der siges altsaa, at der rækkes af Gud en Retfærdighedens Gave, og at de, som annamme den, skulde herske i Eviets; denne Retfærdighedens Gave kaldes en Livets Retfærdiggjørelse, som skal komme over alle Mennesker. Naar vi da ogsaa kaldte denne Gave en Retfærdiggjørelse og, for ikke at sammenblande den med den troende Synders Tilregnelser af Naaden, kaldte den en "almindelig" Retfærdiggjørelse, mente vi, at vi vare i vor gode bibelske Ret.

Herimod gjorde, saavidt erindres, hverken Østedal eller Weenaas nogenstomhelst Indvending. Ja, Weenaas ytrede, at det kunde forundre Alle, at man overhovedet havde fundet det fornødent at forhandle med hverandre, naar man var saa enig. Og da der fra vor Side var ytrede, at Gud fra sin Side gennem Naademidlerne fremtrafte denne Retfærdighedens Gave til Alle, til hvem Naademidlerne kom, spurgte Weenaas, om man ikke ogsaa kunde sige, at Gud fra sin Side "gav og skænkede" Naaden til alle, til hvem Naademidlerne kom. Pastor Muns svarede da, at det kunde man visstelig med Rette sige, at for hans Del kunde man gjerne ogsaa sige, at Gud fra sin Side "meddelte" Naaden til Alle, til hvem Naademidlerne kom. Og Weenaas — — taug!

Fra vor Side ytrede videre, at man som en Grund for Retfærdiggjørelsen ogsaa kunde betragte Absolutionen. Thi om end Guds Hjerte ved Kristi stedfortrædende Virksomhed var forsonet med Verden, saa hjalp dette Verden intet, saalænge den ikke vidste Noget derom. Saalænge Verden intet vidste om Guds Kjærlighed, kunde den paa Grund af sin onde Samvittighed ikke Andet end frygte for og hade Gud. Skulde Menneskets Hjerte forliges med Gud, maatte Gud sige dem dette, at deres Synd var forsonet, at de vare gjenløste osv., og Absolutionen er intet Andet end denne Evangeliets Prædiken (som Luther siger).

Men nu erklærede Professor Østedal, at det gik rundt for ham, og de Andre, som talte, repeterede i Kor, at Absolutionen ikke horte med til Retfærdiggjørelsens Grund. (Professor Weenaas har nemlig, saa vidt vi forstaa ham, fundet paa, at Absolutionen ikke blot er Tilgivelsen eller Forskyndelsen af Syndsforsædelse, men hvad han kalder "Overførelse" af Syndsforsædelse, det vil sige, at naar Gud har absolveret En, da har han

ikke alene fra sin Side skænket og givet ham Syndsforladelse, men Men-
nesket har ogsaa modtaget Gaven. Hvor en Synder ikke i Tro har mod-
taget Syndsforladdens Gave, der mener Prof. W., at Synderen ikke er
virkelig afløst, afsolvet. Hvorvidt Prof. D. er Medinteressent i dette
Paafund, er os ubekjendt.) Tiden var nu saa langt fremskreden, at der
ikke blev Tale mere om Absolutionen.

Vare Professor Wernaa's Udtalelser forbausende for os, saa syntes
de ogsaa betydelig at forvirre hans Studenter. De havde vel ikke lært at
gjøre helt omkring i en saadan Fart. Et Par af dem ytrede sig og re-
producerede mere den gamle Wernaa's og kom selgelig i Strid med den
Wernaa's, som aabenbarede sig paa dette Møde. Et Medlem af Kon-
ferentens Menighed deroppe ved Navn Wold beklagede sig over, at Prof.
Larsen engang havde ytret, at Troen intet Andet var end den Haand,
hvormed Mennesket greb Naaden, og at den Vantro havde Naaden, før
han troede. Past. Muns erklærede da, at, naar Hr. Wold paaasted, at
Prof. Larsen havde sagt, at den Vantro havde Naaden, da sagde han
ikke sandt; Saadant havde Prof. Larsen ikke sagt. Past. Muns gjorde
Mødets Formand, Past. D. Paulsen, opmærksom paa, at det ikke var
rigtigt at tillade Noget at gøre ærefrænkende Beskyldninger mod fravæ-
rende Personer, dersom han ikke kunde bevise dem. Desuagtet tillod Hr.
Pastor Paulsen Hr. Wold atter og atter at repetere sine Beskyldninger,
hvilke han lovede at bevise. Lad os nu se, at Løftet bliver holdt. Paa
samme Tid, som vi hørte saa meget forbausende Glædeligt af Prof. W.
paa dette Møde, er det maaske ikke af Veien at bemærke, at han ikke kunde
bære sig for at forsøge at hjælpe Hr. Wold paa den Maade, at han med
tilsyneladende forfærdet Sjæl spurgte, hvorledes Past. Muns kunde nægte,
at Prof. Larsen havde sagt, at den Vantro "havde" Syndsforladelse; thi
Past. Muns havde jo selv skrevet, at den Vantro "havde" faaet Syndsfor-
ladelse. En af hans Studenter mente da ogsaa, at Pastor Muns burde
"retfærdiggjøre sig for dette". Saavidt erindres, var der Ingen, som vær-
dige dem noget Svar paa dette.

Det har allerede længe været klart for Redskriveren heraf, at det er
med vore gamle Modstandere i Konferencen, som General Grant, tror jeg,
sagde om Rebellerne: they are a mere bomb shell. Det nytter ikke
at indbilde hverken dem selv eller Andre, at vi skulde lære, at Alle som
høre Evangeliet, blive salige. De Verisgrunde, som de forhaabentlig
selv mente at have, ere vegne fra dem, og de ere bleyne hule som en tom
Bombe. Om de ere Kristne, som have feilet af Skæbelighed, vil vise sig
deraf, om de erkende den store Synd, de have gjort ved at føre Kristi Be-
kjendelse falskeligen i et ondt Rygte og arbejde paa at splitte og nedbryde
Guds Gjerning herover. Ville de nu saaledes, som i Minneapolis, paa-
staa, at de altid have lært den samme Sandhed, som de i Minneapolis
bekjendte og for have bekjæmpet, da vise de enten, at de overhovedet ikke ere
dygtige til at forstaa nogen Ting (hvilket man vel ikke kan antage om
alle af dem), eller at den nye Overbevisning kun er en Forstandens Sag,
men ikke Hjertets ydmyge Boielse for Gud. Gud høie vores Alles Hjerte
til en sand Guds Frygt og Kindskab! Amen.

Aar 1874 den 15de Januar samledes skandinaviske Lutheranere (fra Minneapolis) i Trefoldighedsmenighedens Kirke for isølge forud sat-
tet Beslutning at diskutere over Emnet:

Abolutionen.

Pastor Paulsen aabnede Mødet. Efterat Hr. Pastor Stub bestemt havde negtet at modtage Valg som Mødets Formand, og efterat hans Forslag om ikke at have nogen Sekretærer var faldt, organiserede Forsamlingen sig ved at vælge Hr. Redaktør F. A. Hushør som Formand og Studenterne D. Nilsen og Gerh. L. M. Gjertsen som Sekretærer.

Følgende Bestemmelser vedtoges:

- 1) Pontoppidans Forklaring lægges til Grund for Forhandlingerne.
- 2) Alle udenbyesboende Lutheranere, som maatte være tilstede under Mødet, optages som Medlemmer af samme.
- 3) Ingen Taler skal beholde Ordet i mere end 10 Minutter ad Gangen.
- 4) Ingen har Tilladelse til at afbryde en Taler enten ved Spørgsmaal eller Bemærkninger.
- 5) Mødet varer kun for i Aften.

Pastor Paulsen: Naar vi nu har lagt Pontoppidans Forklaring til Grundlag for Diskussionen, følger det af sig selv, at det er det Afnit af samme, som handler om Syndernes Forladelse — altsaa Slutningen af 3die Artikel.

Pastor Stub: Alt, hvad den Herre Jesus Kristus har gjort for den faldne Menneffslægt, vilde ikke kunne gavne denne, dersom det ikke blev dem bekendt. Derfor har han givet os sine Naademidler. I dem er Syndernes Forladelse, Liv og Salighed. Der, hvor Evangeliet findes, er saaledes denne Gave. Ved Abolutionen forstaa vi Evangeliets Prædiken for en eller flere, som begjære dets Trøst. Dette er det derfor ogsaa som vi i vor Traktat No. 4, Satz 8 har fremholdt:

”Den hellige Abolution er en Evangeliets Prædiken til en eller flere bestemte Personer, som begjære Evangeliets Trøst. Den er derfor ogsaa altid i sig selv gyldig og kraftig; thi Gud erklærer sig deri ved sin Sjeners Mund for en ved Kristi Død og Blod i Sandhed forsonet Gud og uddeler saaledes fra sin Side Forladelsens og Retfærdighedens Gave til alle, som abfolveres, omendffønt mange formædelt sin Vantro ikke blive delagtige i de i Evangeliet frembudte Naadegaver.”

Abolutionen er intet andet end Evangeliets Prædiken; — kun denne mere specielt; ligesom Evangeliet er den i sig selv altid lige kraftig og gyldig, idet Gud uanset vor Modtagelighed uddeler Retfærdighedens Gave til alle; men derfor blive dog alligevel ikke alle salige.

Profesor Østedal: Jeg vil strax paa Forhaand sige, at jeg synes ikke noget videre om denne Diskussion, forsaavidt den skal dreie sig om Ordet Abolution; dette kan man jo forklare, som man selv vil; da det ikke staar i Guds Ord. Jeg skulde ønske, at Nogen, som repræsenterer den norske Synode, vilde besvare Spørgsmaalene: 1) Hvorvidt Sy-

noden ved den anførte Forklaring tror sig at være i Overensstemmelse med Pontoppidan. 2) Mener den norske Synode med "Absolution" den saakaldte "almindelige Retsfærdiggjørelse," og 3.) Kjender Synoden til nogen Evangeliets Prædiken som ikke er for den enkelte.

Pastor Muus: Det er dog forførdeligt, Hr. Formand! at være nødt til at høre paa saadanne Ytringer af dem, som kalder sig Lutheranere. Det er dog forgæft at sige, at man ved "Absolutionen" kan forstaa hvad man vil. Det er for os af Interesse at forstaa Absolutionen bestemt og greit; og fornemmelig for os, som er Hyrder og Lærere. Vi bestragte Absolutionen som en af de høieste og herligste Gaver, Gud har givet den faldne Menneffeslæg. Udtrykket er et kirkeligt Udtryk, som har et bestemt Indhold, — og dette burde da mindst kjendes af den, der skal være andres Lærer. Jeg tror, at enhver af os, som har Gud og Kirken kjær, vil se til, hvorvidt vi bruge Ordet ret eller ikke.

Dstedal: Jeg vil kun denne ene Gang oplyse, at jeg under disse Discussioner har lagt Mærke til, hvorledes her stræbes efter at gjøre Indtryk paa Folk for at vinde deres Bifald. Hvad jeg har sagt er, at Ordet "Absolution" ikke findes i Guds Ord, og derfor kan det forklares mere frit. Dette er alt, hvad jeg ofrer de sidst fremsatte Bemærkninger.

Jeg har spurgt, om de, som maatte ville repræsentere den norske Synode, vil besvare de 3 fremsatte Spørgsmaal.

Stub: Jeg vil spørge, om nogen har noget at indvende mod vor Definition af Absolution i Sats 8. Hvad de fremsatte Spørgsmaal angaar, tror jeg, det vil vise sig, at vor Opfatning stemmer overens med Pontoppidans. Absolutionen er intet andet end Tilføjelsen af den for alle forhyrvede Retsfærdighed og Syndsforsladdelse, og forsaavidt er Absolutionen det samme som den almindelige Retsfærdiggjørelse. Absolutionen er mere for den enkelte eller som det staar; "for dem, som begjære det;" den enkelte ved, at det nu gjælder ham. Absolutionen er saaledes en kort Sum af Evangeliet, som prædikes for den enkelte. Er Professor Østedal enig i, at "absolvere" er Evangeliets Prædiken, eller tror han, at Absolutionen er noget, som er væsentlig forskjellig deraf.

Østedal: Det er saaledes aabenbart, at der ingensomhelst Forskjel bliver paa Absolutionen og Evangeliets Prædiken; men det er ligesaa klart, at naar man kommer til Kirke, begjærer man ogsaa noget nemlig Guds Ords Prædiken; men er det nu i begge Tilfælde det samme, hvorfor bruger man da for det ene et nyt, latinisk Navn?

Jeg har endnu ikke faaet vide, hvorvidt Synoden tror sig at være enig med Pontoppidans Forklaring i dette Stykke.

Muus: Hvad forstaaer Prof. Østedal ved Absolutionen?

Østedal: Det er noget finere. Enhver forstaaer, at det er disse hersens Sæiser, man vil lægge til Grund; men jeg for min Del kjender ikke noget til dem. Som Grund for vor Discussion har vi derimod Pontoppidans Forklaring, og med den er jeg fuldkommen enig. "Sandhed til Gudfrygtighed" Sp. 535 staar der ikke, at Evangeliet er Syndsforsladdelse; men der spørges: "Ved hvilket Middel meddeler Gud Menneffene deres Synders Forsladdelse?" Svar: Ved sit hellige Evangelium, hvilket han har givet sine Tjenere Magt og Myndighed i sit Sted at forkynde for alle Bødfærdige til Syndernes Forsladdelse. Luc. 24, 47: At

prædike i hans Navn Omvendelse og Syndernes Forladelse for alle Folk "

Jeg vil gjøre opmærksom paa, at her staar, at man skal prædike Syndernes Forladelse, dog Omvendelse først. I Sverdrups Forklaring Ep. 417 staar: Hvoledes meddeles den daglige Syndsforladelse? Svar: Den Helligaand bringer os den i Ordet og virker, at vi annamme den i Troen; særligen sker dette ved den Afløsning, som i den kristne Menighed tilsiges hver enkelt bødferdig Synder, i den treenige Guds Navn." (Saml. Ep. 419).

Jeg vil atter fremholde, at jeg ikke tror, at nogen Ubødfærdig og Vantro faar Syndernes Forladelse, om man saa afløste ham 100 Gange om Dagen. — Heller ikke tror jeg, at nogen Kristen kan tro sligt. Men jeg tror, at der i Forsoningen er Syndernes Forladelse, og denne kommer dem tilgode, som tror.

Stn b. Jeg har endnu ikke hørt om Østedal er enig med vor Forklaring i Satz 8. Jeg maa gjentage det. Absolutionen er intet andet end Evangeliets Anvendelse paa den enkelte. I Prædiken paa 3die Paa-skedag, Luthers Kirkepostille, hedder det: "Her skulle vi da ogsaa tale noget om Skriftemaalet, hvilket vi beholde og rose som en nyttig og gavnlig Ting. Thi omendkjent det, egentlig talt, ikke er et Stykke af Bøden og heller ikke nødvendigt og paabudt, saa tjener det dog dertil, at man modtager Kristi Absolutionen, der ikke er noget andet end netop den Prædiken og Forkyndelse af Syndernes Forladelse, som Kristus her (Luc. 24, 47.) befaler baade at prædike og høre. Men eftersom det er nødvendigt at beholde denne Prædiken i Kirken, saa skal man ogsaa beholde Absolutionen; thi der er herimellem ingen anden Forskjel end den, at det Ord, som i Evangeliets Prædiken overalt bliver forkyndt offentlig og almindelig, det samme bliver i Absolutionen tillagt En eller Flere i Særdeleshed, som begjære det, ligesom da ogsaa Kristus har forordnet, at Syndernes Forladelse skal udgaa og lyde over alt og til alle Tider, ikke alene i Almindelighed over en hel Hob, men ogsaa over enkelte Personer, og hvor der er saadanne Folk, som trænge dertil, saaledes som han siger i følgende Søndags-evangelium: "Hvilke I forlade Synderne, dem ere de forladte." Derfor prise og beholde vi Skriftemaalet ikke for dets egen Skyld, men for Absolutionens Skyld, der er det guldne Akenodie deri, saa at du der hører de Ord forkyndes dig, som Kristus har befaleet at prædikses i sit Navn for dig og hele Verden; ja, om du end ikke hørte det i Skriftemaalet, saa hører du det dog ellers dagligen i Evangeliet, der netop er Absolutionens Ord. Thi at prædike Syndernes Forladelse er intet andet end at absolvere og sige fri for Synden; dette sker ogsaa i Daaben og Nadveren, hvilke ogsaa ere dertil forordnede, at de skulle vise os denne Syndsforladelse og forføre os derom. At blive døbt altsaa eller modtage Alterens Sakramente er ogsaa en Absolution, hvori Syndernes Forladelse i Kristi Navn og paa hans Befaling bliver tillagt og udtalt til enhver i Særdeleshed. Denne Absolution skal du høre, den er af Kristus selv. Thi eftersom den ikke er vor Absolution, men Kristi Befaling og Ord, saa er den ligesaa god og kraftig, som om den blev talt af hans egen Mund."

Absolutionen er altsaa — efter Luthers Forklaring — Evangeliets Anvendelse paa den Enkelte. Gud kommer og tilsiger alle Absolutionen

og Afsløsning; men kun de bliver delagtige deri, som tro; — saaat i den Forstand er jeg enig med Prof. Østedal; men hvis han negter, at Absolutionen er Syndsforsladdelse for den Vantro, som begjærer det, da er Østedal ikke enig med os og heller ikke med vore Betsjælsfærster og Luther.

Østedal: Pastor Stub bruger Ordet "tilsiger", — hvad forståes derved?

Stub: Intet andet end siger til, forkynde, fremlægge; — sige til.

Østedal: "Sige til", at han har Syndernes Forsladdelse, eller at der er Syndernes Forsladdelse?

Mener ellers Pastor Stub, at Luther ikke forklarer Absolutionen anderledes end paa det anførte Sted?

Stub: Jo, han gjør nok; men det er i uegentlig Betydning, her er det egentlig.

Østedal: Tilbage til Sagen; vi har Pontoppidans Forklaring til Grund for vore Forhandlinger — ikke Luthers mange Værker. Jeg har fremlagt min Opfattelse af Sagen i Overensstemmelse med Pontoppidans Forklaring, at ingen faar Del i Syndernes Forsladdelse, førend han er bordsfærdig og troende. Gjentager mit Spørgsmaal: Tror Synden, at den med sin Forklaring af Sagen er i Enighed med Pontoppidans Forklaring?

Stub: Vi mene at være i fuldkommen Forstaelse med Pontoppidan. (Oplæs det for anførte Sp. 535.) I Brevstedet staar her jo, at Syndernes Forsladdelse skal prædikes for alle Folk. Det er naturligvis ikke Meningen, at Kristi Tjenere Skulde gaa hen og forkynde Afsløsningen for dem, som ligge i aabenbare Laster; men ifølge Kjærlighedsbudet er en Sjælsforger bunden til at afsløvere alle, som bekjende deres Synder. Det er hans Pligt. Saaledes er det bleven en kirkelig Sprogbrug at sige, at man meddele dem Syndernes Forsladdelse, — ligesom ogsaa at kalde dem, der melde sig til Skriftemaal, Bordsfærdige og Troende, skjøndt man ikke dermed kan faa udelukket Hyklerne. Heri er ogsaa Theologerne enige. Saaledes siger Deyling i sin Pastoraltheologi: "Næsten alle vore Theologer mene, at Absolutionsformelen skal være uden Betingelse; thi Enhver som skrifter, bliver holdt for (præsumeret) at være bordsfærdig og troende, naar ikke det Modsatte kan bevises. Den, som for var den værste Synder, kan jo, idet han skrifter, have faaet et andet Sind."

Et Spørgsmaal til Prof. Østedal: Afsløser ikke Gud alle dem, som begjære Evangeliets Trøst?

Østedal: Ansvarer af Fædrene kan være bra nok; men de er just ikke af Vigtighed her, da vi ikke alle har Midlerne i Hænde til at følge med. — Jeg vil bemærke, at i det af Pastor Stub anførte Brevsted Luc. 24, 47.) staar der, at, førend det skal prædikes Syndernes Forsladdelse, skal der prædikes Omvendelse. Naar en angergiven Synder kommer og forlanger Evangeliets Trøst, saa er det enhver Kristens Pligt at afsløvere, tilsiage og meddele ham Syndernes Forsladdelse; — derom er ingen Disput. Men, naar her bruges "tilsiage alle", — saa bliver jeg nødt til at tro, at man derved mener Meddelelse, og da maa jeg sige, at det er ukristeligt at sige, at nogen Præst har Ret — end sige,

at det skulde være hans Pligt — at tilsige eller meddele den Ubodsfærdige Syndernes Forladelse, om han end maatte begjære det noksaar meget. Spørgsmaalet er altsaa nu, om den Ubodsfærdige ogsaa saar Syndernes Forladelse, naar denne forkyndes eller tilsiges ham af Præsten, og til et saadant Spørgsmaal svarer jeg et bestemt Nei.

Pastor Poulsen: Jeg vil kun anføre et Par Steder som Svar paa Pastor Stubbs Spørgsmaal: Om ikke Gud afløser alle, som begjære det, Vantro som Troende:

"Kristus kom til Verden forat løse fra Djævelens Gjerning, som er Syndens Baand i Menneskets Hjærter. Hvo, som ikke er bleven ædru af disse Strikker — efter Apostelens Talemaade, — han afsløres, løses og afsløres aldrig ved noget Skriftemaal, og ingen Haandspaalæggelse vil rive ham ud af Djævelens Klør, førend Sønnen selv gjør ham fri" (Pontoppidans Pastorale, Side 397); og Sønnen — ved vi — gjør os fri ved Troen; — men siger Pontoppidan — er vi ikke bleven fri ved Sønnen, — saa afsløres man "aldrig;" "ingen Haandspaalæggelse river En ud af Djævelens Klør."

Prf. G. Johnson om Nøglemagten: "Det er kun den i Sandhed bodsfærdige og treende Synder, som virkelig bliver absolveret ved Kirkens Absolution; det er kun den ubodsfærdige og vantro Synder, som ved Kirkens Ekskommunikation virkelig bliver ekskommuniceret".

Kristiania theol. Facultet i Lutherisk Kirketidende: "Forladelse er væsentlig betinget af hjertelig Fortrydelse over Synden og Længsel efter Naaden; hvor disse to Betingelser ei ere tilstede hos en Synder, der kan Gud heller ikke forlade ham hans Synd; og hvor Gud er ude af Stand til at meddele sin Syndsforladelse, der er naturligvis ogsaa Kirken uberettiget til at meddele sin Afløsning."

Pastor Dons, Lærer i Dogmatik ved Stavangers Missionskole, siger i sin Bearbejdelse af Johnsons Dogmatik: Herren har ikke og kan ikke have givet Menigheden Tilladelse til at udtale Syndsforlædelsens Ord anderledes end at dens Udtale forudsætter Tro." "Det er kun den virkelig troende og bodsfærdige Synder, som virkelig bliver absolveret ved Kirkens Absolution."

Muus: Det glæder mig, at man nu kommer ind paa det egentlige Spørgsmaal. — Paulsons Udtalelser ere greie nok; vi kunne høre, at han er enig med, hvad Weenaas siger i Konferentens 3die Aarsberetning, Pag. 66: — Jeg kan ingenlunde indrømme, at "Evangeliets giver, Kjenker og meddeler Syndernes Forladelse til alle, som høre det, enten de tro eller ikke;" thi kun der, hvor der er Bodsfærdighed og Tro, der er Guds Absolution. For de Andre lyde vistnok Ordene og den menneskelige Tilsigelse, men de Ubodsfærdige absolverer Gud ikke. Magten og Myndigheden er altid tilstede i Evangeliet, men den absolverede Gjerning forefindes kun der, hvor der er Tro! — Er det samme ogsaa Paulsens Mening?

Paulsen: Ja, min og Pontoppidans med! Muus: Maasse! Det er derimod min Mening, — tillige Luthers, — at dersom En paa Guds Begjær har absolveret Nogen, enten det er en Bodsfærdig eller ikke, saa har Gud ogsaa absolveret ham. — "Den Ubodsfærdige absolverer

Gud ikke!" siger Weenaas, og Paulsen mener ogsaa, at Sytterne ikke absolveres, d. e., løses fra sine Synder. Jeg tror med Luther, at Gud har absolveret Sytteren, naaget vi jo ved, at en saadan vil blive under Dommen. Vi spørge Dstedal, om det er S a n d h e d, naar Præsten siger til den Skriftende: "Jeg absolverer Dig etc." eller om han staar der og lyver.

Stu b: Læren om Absolutionen grunder sig paa Math. 16, 18 fl. 18, 18. Joh. 2, 23. Luc. 10, 16. Den Herre Jesus Kristus har altsaa selv givet sine Tjenere Magt og Myndighed til her paa Jorden at tilsiige Forladelse for Synderne. De tilsiige i Guds Sted den almindelige Syndsforladelse. Naar Sjælsforgeren handler efter Guds Befaling, handler han ret, og alle, som fremtræde og skifte eller begjære Afløsning, blive da ogsaa absolverede fra Guds Side og ikke bare af Præsten.

D s t e d a l: Paa denne Maade kunde man discutere i det uendelige uden at komme til noget Resultat. Man fæster sig ved Afløsning s o r d e t e Betydning, men det er uden Interesse. Man siger, at Absolutionen og Evangeliets Prædiken er just et og det samme; — men isaaafald vilde dette særegne Navn A b s o l u t i o n være oversflødig forat betegne Evangeliets Forkyndelse for den Enkelte. Drdet A b s o l u t i o n bruges forat betegne noget andet, nemlig den særegne Handling ved hvilken enhver Kristen og fornemmelig Kirkens Lærere kan tilsiige i Betydning at meddele Syndernes Forladelse til alle dem, som tro. Man forstaar T i l s i g e l s e n af Syndernes Forladelse i Betydning af M e d d e l e l s e. I Afløsningen ligger jo en Kristjendelse af al Synd hos den, paa hvem den anvendes. I Forklaringen staar det derfor: "Den Helligaand bringer Syndsforladelsen i Drdet", og "vi a n n a m m e den i Troen." (Sverdr. Forkl. Sp. 417.) Her er greie Drd, og vi saa ogsaa Bæstet om hvem der absolveres; det er "annamme" Syndsforladelse ved Troen. Har Misfoursynsoden den samme Opfatning som Pontoppidan?

P a u l s e n: Endnu et Citat: S p e n e r i sin Forklaring over Raatekismen siger Sp. 320. "Kan det ikke ske, at Nogen ikke kan saa Afløsning hos Gud, om han dog har saadet Afløsning hos Præsten? Svar: Jo, det sker kun altsor ofte, naar Mennesket fremstiller sig i sit Skriftemaal som en bødferdig Synder, medens han dog er ubødferdig i sit Hjerte." "Afløsningen bliver ham vistnok tilstagt af Præsten efter hans Bæjendelse, og eftersom han anstiller sig; men han bliver ved den Afløsning, som han har staalet sig til af Præsten, formædelt sit Sytteri og sin Ubødferdighed aldeles ikke fri fra sine Synder for Gud, men bliver meget mere bunden i dem." —

Jeg vil bemærke, at, da jeg sidst havde Drdet, talte jeg neppe et Drd af mig selv; — jeg anførte blot, hvad Pontoppidan, Prof. Gisle Johnson, det theol. Facultet i Kristiania og Pastor Chr. Dons har sagt om denne Sag. Pastor Muns erklærer sig her uenig med, hvad jeg anførte; (han antog det vistnok for m i n e Drd;) men han erklærer sig da ogsaa uenig med disse Mænd, (Pontoppidan, Johnson, Medlemmerne af Kristiania theol. Facultet og Dons), hvad denne Sag betræffer, og vi kunne godt taale denne Synodens Fordømmelsesdom over vor Lære al den Stund vi befinde os i saa godt Selskab.

S t u d e n t N i l s e n: Jeg er glad over, at denne Forsamling har lagt Pontoppidans Forklaring til Grund for disse Forhandlinger. Disse

mange Satser og de ofte vidtloftige Citater af Hædrene turde være de fleste ubekjendt; Forklaringen derimod er kjendt. Det vilde være godt, om her kunde være Enighed i dens simple og greie Udvikling af Læren; men som jeg ytrede ved vort forrige Disquisitions-møde, det er ikke nok, at man erklærer sig enig i det som Forklaringen siger, naar saa desuagtet den ene Part gaar meget længere, end Guds Død og denne vor Lærebog bestemmer. Og dette viste sig da at være Tilfældet, idet man vistnok var enig med Pontoppidan i hans Forklaring om Retfærdiggjørelsen, men derhos ogsaa vidste at fortælle om noget ganske nyt, nemlig at der ogsaa skulde være noget andet, som skulde kunne kaldes Retfærdiggjørelse, og som oveniisjet skulde være tilkjendt alle.

Det at man "bruger denne herlige Bog" ved Skolen i Decorah etc. er for mig intet Bevis for, at man ogsaa skulde være enig i dens Lærevikling; thi han, der paa Templets Tinde fristede Jesum, vidste ogsaa at "bruge" en god Bog og give sig Mine af at være enig med den. Man siger ogsaa nu, at man er enig med Pontoppidans Forklaring; men lad os se lidt nærmere paa denne Enighed med vor Bornelærdom. — Pastor Muns har erklæret, at han er "hjertelig enig" i følgende: "Wisconsin Synodens Lære er, at i og med den almindelige Forsoning, som skede i Kristus for hele Verden, endog for Judas, ogsaa hele Verden blev retfærdiggjort, og at ethvert Menneske, endog Judas, dermed er bleven retfærdiggjort, har faaet Syndernes Forladelse." (Rock Prairie Ref. S. 35). Saaledes siger Muns, at Judas har faaet Syndernes Forladelse; men Luth her siger i vor Katekismus, at, "hvor Syndernes Forladelse er, der er ogsaa Liv og Salighed." Et eneste Exempel til: Pastor Muns siger: (Rock Prairie Ref. Side 50) "Naar Andre, sige, at 'Gud ikke kan afselvere den Udsættede,' da er dette saa godt methodistisk og kalvinistisk, som det kan være;" — denne, vor Lærebog siger derimod (Sp. 533), at Gud kun forlader "alle i Sandhed Udsættede" og "Troende" — ikke de Udsættede og Vantro; saaledes ved jeg virkelig ikke, hvor denne Enighed med Pontoppidans Forklaring skal være. Den ene Part siger, at Gud kun forlader de Udsættede og Troende — ikke Ugudelige; den anden Part siger, at Gud giver Alle, — Hyklere, Udsættede, ja endog har givet Judas, Fortabelsens Barn, Syndsforladelse.

Student H. Hansen: Den Sag, vi nu behandle, er visstelig af stor Vigtighed for enhver af os. Jeg har ogsaa før hørt den Forklaring, at naar Præsten afleser dem, som har skriftet, saa har dermed ogsaa Gud aflest dem alle, saasom Præsten som en Guds Tjener staar i hans Sted. Men Ingen Præst kan se ind i Hjertene, og efter Tro eller Vantro løse og binde; han afleser alle Skriftende; men at denne Afsløsning under alle Omstændigheder ogsaa skulde være Guds Forladelse, det kan jeg ikke forstaa. Om en Annanias og Sapphira (Ap. Gj. 5, 1. flg.) fremstillede sig og vidste at lyve, idet de afgav sin Syndsbevidsthed og saaledes fik Præstens Absolution, saa fik de dog derfor ikke Guds Forladelse. Naar Præstens Syndsforladelse ogsaa skulde være Guds Forladelse, saa maatte alle Skriftende — uanset Tro eller Vantro have denne Syndsforladelse; men med denne gaa dog mange desuagtet til evig Fordømmelse. Jeg tror, at den Vantro og Ugudelige ingenlunde faar Syndsforladelse, men

at Gud er villig til at forlade ham og stræber ved mange Midler at føre Synderen fra hans Veis Bidsfarelse. Det synes mig noget rart at høre, at alle — endog Hyklerne — faar Syndsforladelse, og dersom dette virkelig er en Lære, saa er det en underlig Lære, og vi har seet, at Pontopidan ikke er enig med Synoden.

M u n s: Det er dog virkelig forfriskende for en Mand i min Stilling at saa høre, at flige Udtalelser, som disse af Studenterne Nilsen og Hansen, fremkomme for Offentligheden; man faar da se disses Opfatning af, hvad de lære. Naar det sker for Offentligheden, kan man fremkomme med de fornødne Dplysninger.

Stud. Nilsen anfører hvad jeg har sagt: "at ethvert Menneske endog Judas er bleven retfærdiggjort, har faaet (eller har) Syndernes Forladelse;" men han anfører ikke, at jeg siger, at disse Udtryk som maa sees i sin naturlige Sammenhæng kan blive misforstaaelige for dem, som ere mindre bevandrede i Skriftens Sprogbrug. Jeg vil sige til Pastor Paulsen, at paa denne Maade er det let at saa mig i Modsetning til de Mænd, hvis Ord han anfører. Det er Pastor Paulsens Mening, at Gud ikke absolverer Hyklerne; men det er ikke min Mening.

Prof. Østedal taler, som om Absolutionen skulde være noget, man kunde dreie og vende paa, saa Folk ikke skulde kunne forstaa det. Jeg har ikke seet andet, end at Folk forstaa det, og i mine Menigheder forstaaar man det ganske godt. Hvorledes vi Præster skal gaa frem, bestemmer desuden vort Kirke-Nitual. Man skal først have Skriftemaal og dernæst paa de Skriftendes Begjæring den forlangte Afløsning. Vi er enige i, at Hykleren ikke dermed har Syndsforladelse; men Spørgsmaalet er: har Gud absolveret ham eller lyver Præsten, naar han tilsiger ham Syndernes Forladelse? Vi har ikke kunnet faa Svar herpaa. Naar jeg som ærlig Mand overtager den præstelige Gjerning, saa antager jeg ogsaa Udførelsen af denne Tilsigelse; men skulde jeg nu tro, at Gud ikke absolverede alle Skriftende, — ogsaa de, som fremhyklede Gud — saa maatte jeg jo faa der som en Løgn; men nu ved jeg, at Gud altid giver og rækker dem Syndsforladelse gennem mig. "Den som ikke tror, at han er løs og har sine Synder forladte, han skal vel ogsaa med Tiden erfare det, hvor ganske vist hans Synder have været ham forladte, og han har ikke villet tro det." (Luth. Folkebibl. II B. S. 107).

Naar En ytrede Forundring over den Lære, at Gud absolverer alle, saa maa jeg henvise til Herrens Ord: "Dersom I forlade nogle deres Synder, saa ere de dem forladte; dersom I beholde nogle deres Synder, ere de dem beholdne." Joh. 20, 24. Man maa ikke have kjendt dette, og jeg maa da ytre min Forbauselse over en Students Uvidenhed.

St u b: Det er nu bleven saa klart udviklet, hvad vi forstaa ved Absolutionen, at jeg haaber, ingen i denne Forsamling skulde forstaa os derhen, at vi ogsaa skulde lære, at de Ugudelige som blive absolverede tillige blive salige. Gud giver alle Gaven; men desuagtet bliver ikke alle delagtige i den. Augsb. Konfession i Artikel 25. siger: "Menigmand nu dervedes om, at de skulde agte Afløsningen saare høit, fordi den er Guds Næst og tilsiges efter Guds Befaling. Nøglemagten holdes i Væge, og der erindres om, hvilken stor Trøst den bringer de forskædede Samvittigheder, og at Gud kræver Tro af os, at vi skulle tro denne Afløsning som

en Røst, der lyder fra Himmelen, og at denne Tro paa Kristus i Sandhed opnaar og annammer Syndernes Forladelse."

Afslutningen er altsaa noget, som skal troes. Man skal tro, at det er Guds Stemme og Røst, som lyder gennem hans Tjener; hvis ikke dette var Tilfældet, saa kunde jeg ikke være en Sjælesørger. Man maa vogte sig for at stille Sjælesørgernes Forladelse fra Guds Forladelse; thi hvis man havde Lov til dette, vilde det være umuligt for en Præst at være rolig ligeoverfor sin Samvittighed. Jeg sætter det Tilfælde, at en Sjæl i sin Ansægtelse kommer til sin Sjælesørger og bekymret spørger ham: Er det virkelig saa, at din Forladelse er Guds Forladelse? Skulde man da sige til denne: Ja, det kommer an paa dig selv; angreer du, tror du, saa er det Guds Forladelse? Nu, en ret Sjælesørger vilde ikke sige saadant; thi saalangt fra, at det vilde være nogen Trøst for en Sjæl, vilde det meget mere lede ham til at styrte sig i Fortvivlelse. Spørgsmaalet bliver: Forlader alt i Gud gennem sine Tjenere eller er det blot til visse Tider? Jeg skulde ønske Svar herpaa".

N. Raabølle (Kirkeraadsmember i den norske Synode): Jeg har lagt Mærke til, at man er tilbøjelig til at blande sammen, hvad Præsten gjør paa Guds Vegne, og den Kristendes egen Stilling. Spørgsmaalet er nu, hvad vi skal tænke om denne Præstens Tilsigelse af Syndsforladelse, naar denne anvendes paa Hylere og Bantro. — Luther siger os det i vor Katekismus, hvor han fremstiller en Samtale mellem Skriftestaderen og Skriftebarnet: Han spørger: Tror du, at min Forladelse er Guds Forladelse? Svar? Ja, Høje Herre." — Gud vedskjender sig nu sin Tjeners Udsagn, og vor Bantro gjør ikke Guds Trofasthed til intet. Vi er fri; men vi maa gaa ud af Fængslet; Gaven maa annammes og modtages.

P. Aulsen: Her er bleven forlangt Svar. Vort Svar ere allerede givet i de Citater, som ere oplæste, og i hvilke ogsaa vi have fremlagt vor Opfatning af Sagen. Med disse værdige Læreres Udsagn, som vi have anført, stemme vi overens, naar vi sige: Saalænge ikke Synderen tror, er han aldrig afsløst fra sine Synder. Hvorledes Pastor Muus kan erklære sig uenig med mig, men dog vilde være enig med Pontoppidan, kjenner jeg ikke, aldenstund jeg netop har oplæst Pontoppidans Ord. Men det er vel saa, at Pastor Muus ikke lagde Mærke til, at jeg gjengav disse værdige Læreres Ord, og derfor antog han det for at være min Mening alene. Sammenlign da med disse Læreres Ord, hvad Synoden siger, i Traktat 4, nemlig at Judas, "Albe — Bogt" og de frækkeste Gudsforneegtere, som ikke tro paa noget helligt, virkelig blive afsløste, naar bare Absolutionsordet bliver udtalt over dem. Men Pontoppidan siger: Nei, — aldrig vil en saadan løses, "for Sønnen har gjort ham fri." Hr. Raabølle siger os nu ogsaa, at man kan sige til en saadan: Du er fri og løst fra dine Synder, og, naar dette er sagt, saa skulde da Gud være bunden hertil og have kastet Synderne langt bort fra ham. Pontoppidan siger: "Sandelig den store Hob af Almuens Folk, indtil vore Tider har været saare vantundig om Herrens Raad til deres Salighed, eller om Saliggjorelsens rette Vej og Orden og det ved Mangel paa Kateketisk Undervisning, — denne store Hob, siger jeg, har efter min Erfaring haat et daarligt Begreb om det, som sker i Skriftestolen. Naar de sølte Præstens Haand paa

Hovedet og hørte den hellige Treenheds Navn, da mente de, at, ligesom Signebrøder munde vise Drd over det syge Kvæg, ved hvilke det skulde blive bedre, saa vedersores deres Sjæl noget deslige, naar Præsten læste over deres Hoved, som de kaldte det. Han læste Synden af dem ved Afsløsning. . . . De skulde ifkun tro og vogte sig, at de ikke bare mindste Tvivl om, at hans Forladelse var jo Guds egen Forladelse. Hvad han havde sagt dem tilforn i sin Tale, maatte nu staa derhen og være hvad det var; men Haandspaalæggelse og de Drd: "Jeg forlader dig etc. i Navn etc." — var egentlig det, de holdt sig ved. Dette ligesaa daarlige som farlige Be-æreb, ganske stridigt mod al formentlig Gudstjeneste, findes vel endnu, skjøndt under et rigere Lys, hos mange Verdens Born af det overtroende Slægt, som anse Kirkens Ceremonier for at være visse Midler til at erstatte det som dem fattes i sand Helliggjørelse, hvilken Indbildning er, i mine Tanker, næst Guds Søns Fornægtelse, det allerfarligste Rjæteri, saaat en Kristi Tjener af al Magt maa arbejde paa dets Nedbrydelse. Pontoppidans Pastorale, Side 296.

Oftedal: Man har her henvist til vort norske Kirkeritual. Idet man ved Ordinationen overantvorder En det hellige Embede, hedder det — "Og giver Eder Magt og Myndighed herefter som Guds og Jesu Kristi Tjener at prædike Guds Drd hemmelig og aabenbare udi Kirken, at udsæle de høiærdige Sakramenter efter Kristi egen Indstiftelse, at binde Synden paa den Halstarrige og løse den paa den Bødsfærdige." (Danmarks og Norges Kirkeritual S. 142.)

Her se vi altsaa, at der for den, som overdrager Embedet, gjælder en Betingelse og fastsættes en Regel, ifølge hvilken der skal løses og bindes. Her hænger man sig kun i Drd; jeg gjentager, at, da Drdet Absolution ikke findes i Guds Drd, er her Anledning til at lægge deri, hvad man behager. Jeg siger ikke, at de her paaany fremkomne Udtalelser i dette Spørgsmaal er en aabenbar falsk eller vildfarende Lære; thi da vilde det træde mere klart frem for alle; men vel at her er en vildfarende og farlig Retning. Absolutionen er ikke for alle; men kun for de Bødsfærdige. Det er en katholsk Tilboielighed at lægge saa megen Magt som muligt i Præstens Person; men da han ikke er Hjertekjender, bliver han kun et Middel i Guds Haand. Men Gud bruger ikke noget Middel til at afløse Ubødsfærdige og Hyllere. I Pontoppidans Forklaring, Sp. 532, hedder det: "Vil Gud vel forlade Synden? Svar: Ja, saafremt nogen omvender sig." Naar her tales om, at Gud har afløst alle, saa er dette en stor Misforstaaelse; Gud giver ikke nogen Syndsforladelse, uden de omvende sig og tro; det er Pontoppidans, min og alle Kristnes Opfattelse af Guds Drd.

Man strider ikke her om, hvorvidt der er Syndsforladelse tilbudt alle; men her strides om Rigtigheden af den Paastand, at Gud har afsløvet alle; — i Betydning løst alle fra Synden. Nøglemagten er en døbt, en løsende og en bindende, Math. 18, 18.; men naar nu alle ere løste, hvem skal saa blive bunden? Naar alle har sine Synders Forladelse, hvem kan saa Præsten beholde Synden? Enhver ser, at her er Uenighed med Guds Drd og Pontoppidans Forklaring. Jeg forlanger fremdeles Svar paa mine 3 Spørgsmaal.

Muus: Her er en saadan Sky af Forvirring, at jeg ved ikke, hvorvidt det vil lykkes at kunne opklare det. Jeg vil kun i al Enfoldighed

tale om, hvad enhver Konfirmeret maa kunne vide om denne Sag. Vi tro, at Absolutionen er et indholdsrigt Ord; thi det indeholder, giver og fremtæller det, som det tilsiger, Syndsforladelsens Gave til alle, hvadenten de tro eller ikke. Her synes at være en Modsigelse, naar vi sige, at Gud absolverer en Hykler, og det saa desuagtet er en Kjendsgjerning, at Gud fordømmer ham; men denne Modsigelse er ogsaa kun tilsyneladende. Det er ikke saaledes, at Gud ikke har givet Hykleren noget i Absolutionen; men Sagen er, at Hykleren ikke modtager det, som virkelig er givet ogsaa ham, og derfor fordømmes han. Mennesket kan nemlig ikke tage Indhold bort eller lægge Indhold til; Guds Ord har altid et bestemt Indhold. "Hvem I forlade Synden, dem bliver den forladt," og "hvis I ikke omvende eder, skalle I alle ligedan omkomme," er altsammen sandt. Man vil her holde os saa strikte til Pontoppidan; men vi ere ikke komne her forat høre Pontoppidan alene. — Jeg vil anføre, hvad et andet anseet Vidne i Kirken har sagt i denne Sag: Luther siger: "Guff dernæst paa, at Nogen eller Syndernes Forladelse ikke kommer an paa vor Anger eller Bærdighed, som de falskelige lære; thi det er ganske pelagianisk, tyrkisk, hedenisk, jodisk, gjendoberisk, sværmerisk og antikristeligt; men tværtimod at vor Gjerning, Anger, Hjerte og alt, hvad vi ere, skal grunde sig paa Næglerne, og du skal af ganske Sind træstigt forlade dig derpaa, som paa Guds Ord og under Legems og Sjæls Fortabelse slet ikke trivle paa, at, hvad Næglerne tilsiige og give dig, er saa vist, som om Gud selv talte det, hvilket han da visse ogsaa gjør; thi det er hans Befaling og Ord og ikke et Menneskes Ord eller Befaling; men trivler du, saa gjør du Gud til en Legner, vender op og ned paa hans Ordning og grunder hans Nægler paa din Anger og Bærdighed; angre skal du, det er sandt, men at derved Syndernes Forladelse skulde blive vis, og Næglen's Gjerning derved bekræftes, det er at forlade Troen og fornægte Kristus. Han vil tilgive og forlade dig Synden, ikke for din Skyld, men for sin egen Skyld, af lutter Naade ved Næglen." (Luthersk Folkebibel. 2 Bind, Side 104).

Man sammenligne hermed Prof. Weenaas's Ord, at Gud kun absolverer den Bødsfærdige og Troende. Det er dog ganske forferdelig at høre slige Paaastande som, at Gud kun forlader de Bødsfærdige og Troende; — det er kun i en meget uegentlig Forstand, man kan sige, at Gud kun forlader den Bødsfærdige og Troende.

H. Hansen: Pontoppidans Lære om Syndernes Forladelse, som fremhæves i Sp. 534, bliver altsaa stik imod, hvad Synden lærer herom; thi Pontoppidan fordrer Betingelser for Syndernes Forladelse, nemlig Omvendelse og Tro. Naar Pastor Muns siger, at Judas har faaet Syndernes Forladelse, saa tror jeg, at her er endog en falsk Lære, der tjener til at dysse Synderen i Sovn; thi han kan jo tænke: — Jeg er ikke værre end Judas; saa maa ogsaa jeg have mine Synders Forladelse. Jeg har hørt om en Retning i Sverige, som kaldes den nye evangeliske; jeg tror, at Syndens er omtrent den samme.

Student Werh. Hjertsen: Jeg vil blot spørge: Naar alle de, som Præsten absolverer, ogsaa blive absolverede af Gud, bliver da alle de, som Præsten binder, bundne af Gud? Hvis man vil være konsekvent, maa man fra Synodens Standpunkt svare Ja derpaa. Man kan godt tænke sig det Tilfælde, at en Præst udelukkende paa Grund af personlige

Gensyn kunde falde paa at anvende Bindeneglen paa et i Sandhed troende Guds Varn; men jeg tror, at en saadan Binden vilde være en Formastelse — og aldeles ugjeldig.

D. Nilsen: Jeg anførte et Citat af Pastor Muus; men det lader til, som om dette ikke nu skulde være ganske rigtig. Det skal imidlertid let kunne klæres: Har ikke Pastor Muus sagt saaledes som anført: at "ethvert Menneske, endog Judas har faaet Syndernes Forladelse".

Muus: Jo, men jeg har tillagt, at Ordene er løsbrevne af den forklarende Sammenhæng.

Nilsen: Er Pastor Muus fremdeles "hijertelig enig i den Paa-stand, at "hele Verden, ethvert Menneske, endog Judas er bleven retfærdiggjort, har faaet Syndernes Forladelse?"

Muus: Jeg er enig med mine egne Ord og den Forklaring, jeg har givet dem.

Nilsen: Jeg kommer her til at erindre, at ogsaa den katolske Kirke har forbeholdt sig selv Ret til at forklare sine egne Ord. — Jeg hørte Hr. Raabølle anføre af Luthers Katekismus netop det samme, som oftere er bleven anført fra Synodens Side. Men det er slemmt, at man ikke husker Katekismen, saaat dette Skriftemaal dog engang maatte kunne blive anført i Helhed. Det er vistnok bare et Par Ord, som man undlader at anføre; men disse er netop de vigtigste. Naar nemlig Skriftestaderen har spurgt, om man tror, at hans Forladelse er Guds Forladelse, og den Skristende har svaret: "Ja, kjære Herre", saa siger Skriftestaderen: "Dig ske, som du tror," og først hermed er det paapegede Skriftemaal ude. — Altsaa, — "som du tror," saaledes skal du ogsaa forlades, siger Luther os, og der ligger meget i dette! Her siger man os derimod, at Gud giver Menneskene Syndsforladelse, "enten de tro eller ikke," og trods denne Dpfatning vil man fremstille sig som enig med Luther og Pentteppidan!!

Jeg maa i Sandhed tilstemme, at der inden Synoden aabenbarer sig en "vildledende Retning"; — især, naar jeg læser dens Traktat No. 4., hvor det Side 41 hedder: "Derfor skal man ikke sige til dem, som skriver: Betænk hvad du er, erkjender du ikke alle dine Synder, angreer du dem ikke i den og den Grad, saa erhoder du ingen Absolution; men saa skal du sige: Jeg absolverer dig nu; — dermed skjænktes dig alle dine Synders Forladelse; du er derfor et forbandet Menneske, hvis du ikke tror det." — Ja, her siges det, at Præsten ikke skal bede den Skristende at betænke, hvad han er; Guds Ord derimod fremholder, at vi altid har at prøve os selv og betænke, hvad vi ere, og dette gjælder vel ikke mindst da, naar vi fremstille os til Skriste og begjære Afløsning. Side 40 hedder det: "Ogsaa "Abe Vogt"*) vilde virkelig blive absolveret, naar han hørte Evangeliet; men han vilde drive Spot dermed og træde Gaven under Fødder, ligesom Soen en ædel Perle." Og Side 10 i samme Bog siger man:

"Naar de (Menighedederne) mærke, at vi gjøre dem visse paa deres Salighed, saa ere vi deres bedste Venner. Naar de kunne sige: Vor

*) Karl Vogt, en Tysker, som lærer, at Menneskene nedstammer fra Ader.

Præst har gjort os visse paa vor Salighed, nu vide vi, paa hvem vi tro; se, da have de den bedste Del for Tid og Evighed, da betragte de ikke læn- gere Kirker og Synoder som Indretninger, der blot er til for Geistlighe- dens Skyld, og som koste meget, men ikke komme nogen til Nytte; da vide de derimod, at alt dette har til Maal at bringe dem og hele Verden det glade Budskab: I ere forløste og frelst! Tror det kun, antager det kun! Og med sine Gaver hjælpe de nu villig til, at dette Budskab kan udbredes.

Jeg tror, det er en anden end Præsten, som maa kunne gøre os visse paa vor Salighed, og det er alene den Aand, som vidner med vor Aand, at vi ere Guds Børn, ligesom jeg ogsaa tror, at det er noget som burde ansees vigtigere end deres "Gaver," hvormed der nu skulde blive hjulpet saa villigen.

J. Tharaldsen: Det vilde være let for Pastor Muns at slaa Modstanderne, naar dette kunde ske bare ved at anføre Herrens Befaling om at prædike Syndsforladelse. At Kristus har givet Befaling herom er vist; men, mon han da slet ikke skulde have sagt noget om, hvem som skulde forlades?

Jesús begyndte jo sin Prædiken med at sige: "Om v e n d e r E d e r" etc. og hans udsendte Disciple skulde prædike: "Om v e n d e r E d e r og tror E v a n- g e l i e t," og Luc. 24, 47. "Saaledes burde det at prædiktes i hans Navn Omvendelse og Syndernes Forladelse for alle Folk." Jesús har altsaa her klart udtalt, hvem der skal saa Syndernes Forladelse, nemlig de, som omvende sig. Jeg opfordrer derfor Pastor Muns til at anføre et Skrift- sted, der beviser, at Jesús en eneste Gang har besejret et at forlade den Ubdø- færdige hans Synder. Da jeg har hørt Pastor Muns bruge Ordet Ab- solution om den almindelige Prædiken af Evangeliet saa kunde det hænde, at han vilde anføre Jesu Ord: "Gaar hen, lærer alle Folk og døber dem etc." At "lære" er jo at forkynde Evangelium, og dette er for alle Folk. Dette er vel nok; men da hedder det ogsaa: "Om v e n d e r E d e r og lader E d e r døbe i Jesu Kristi Navn til Syndernes Forladelse," — altsaa atter "Om v e n d e l s e" forat kunne saa Forladelse. Desuden, hvorledes vilde denne Pastor Muns's Brug af Ordet Absolution stemme overens med Pastor Stub's Udtalelser, der, om jeg hørte Ret, led, at Kjærlighedsbudet forbød at meddele Syndsforladelse til nogen, uden han var bødferdig og troende.

Stub: Jeg har aldrig sagt sligt Sludder!

J. Tharaldsen: Det blev nok sagt, om jeg ikke ellers ganske har misforstaaet ham. Hvis denne Pastor Muns's Brug af Ordet Absolution er ret, saa maa Stub ifølge disse Udtalelser enten bryde Kjærlighedsbudet, hver Gang han prædiker, eller ogsaa maa alle hans Tilhørere være bød- færdige og troende. Der forekommer mig at være en Forvirring i denne Brug af Ordet Absolution. Snart bruges det om den specielle Forkyn- delse af Syndsforladelse, snart om den almindelige Prædiken af E v a n- g e l i e t og snart om Absolutions Ordets Indhold. Hvis nu deres Brug af Ordet i dets sidste Betydning er ret, hvorfor vil de da forsætte Konferen- sens Være om Absolutionen? Der staar i Konferentsens Aarsberetning for 1873, Side 36: "Hvad Absolutionsordets Væsen og Indhold an- gaar, da er dette naturligvis ikke betinget af Modtageligheden, men er

altid det samme". Pastor Muns har citeret lidt af Luthers Skrift om Neglemagten; men da vi ikke ser Sammenhængen, er det ikke godt at vide, hvad Luther netop mener dermed. Meget muligt, han her omtaler de svage i Troen. Jeg gjentager min Opfordring til Pastor Muns om at berøse sin Paastand ved et Skriftsted.

Stub omtaler, at de "nationale" Studenter helst burde have tiet etc., — men kaldes derpaa til Orden af Formanden.

Her er spurgt, om En, der bindes uden gyldig Grund, dermed ogsaa forbliver bunden i Synden. Hertil vil jeg svare, at det maatte i alle Tilfælde have Gyldighed, selv om Præsten havde bundet En af personligt Had. Men heril kunde det imidlertid ikke komme uden at man overfred Guds Anordning, og Guds Ord giver meget bestemte Forskrifter med Hensyn til Bannet, — og, overtraadte man disse, blev det ikke et virkeligt Ban. Først maatte jo Vedkommende komme i det saakaldte mindre, saa i det store Ban.

Underledes er det med Absolutionen. Præsten er ikke Hjertekjender, og kun den aabenbare Synder kan han kjende. Naar nu vedkommende anstiller sig bodfærdig, da har Præsten at handle paa Guds Begne og meddele Syndsforladelse. Det er den almindelige Syndsforladelse, som er Aedlagt i Ord og Sakramenter. Luther siger derfor, at en Præst kan ikke oplade sin Mund, uden at han absolverer.

Naar saaledes Præsten absolverer, saa tilsiger ogsaa Gud Syndsforladelsen; thi al Verdens Synd er udslettet i Kristo, og Syndsforladelsen er saaledes overgaaet Verden. Absolutionen har altsaa lest hver den, som har begjæret Afsløsning; men, er Gaven traadt under Fødder istedetfor at medtages, saa fordommes man; men det er ikke Absolutionens Skyld. Det er meget om at gøre, at Folk maatte kunne have dette klarert for sig. Gaven erholde vel alle; men kun de, som tro, faar virkelig Del deri.

N. A a b ø l l e: Jeg vil sige til Pastor Poulsen, at Gud er bunden til sit Ord; men jeg forstod det saa, at dette ikke skulde være Tilfældet, ellers hvordan var det?

Paulsen: Jaar jeg svare?

N a a b ø l l e: Ja.

Paulsen: Jeg har ikke sagt, at Gud ikke er bunden ved sit Ord; men derimod, at Gud ikke er bunden til Præstens Ord, — eller hvordan er det? Dersom Præsten siger til en Ugudelighed, som Gud har domt til Døden, at han skal leve, maa jeg saa spørge Hr. Naabølle, om Gud skulde være bunden ved Præstens Ord?

N a a b ø l l e: Jeg maa da have misforstaaet Pastor Paulsen. — Man taler saameget om falsk Lære etc.; det er dog vist, at det kun er en som har ret — (Formanden anmodede Taleren om at holde sig til Sagen). Det er sandt, som der staar: "Det Ord jeg har talet skal demme Menneffene paa den yderste Dag;" — "Den som ikke tror, er allerede dømt; thi han har ikke troet paa Guds enbaarne Sønns Navn," — og "den som tror demmes ikke." (Taleren afbrydes atter, idet Formanden paany opfordrer ham til at holde sig til Sagen). Vi spørge om, Absolutionsordet indeholder Syndsforladelse ogsaa da, naar det ikke troes? Vi svare Ja hertil, og det vil nok seles paa Dømmens Dag, at man har faaet den, uden dog at ville tro det.

Ofted a! Man stikker fast ved, saaledes at gaa ud fra Sagen. Pontoppidans Forklaring er lagt til Grund for vor Discussion. Den siger, at kun i det Tilfælde, at den Skristende virkelig tror, faar han Syndernes Forladelse. Det er os alle forstaaeligt, at Synoden ikke er enig heri. Men, siger man, han faa r vel Gaven, han har den dog ikke. Dette er en Legen med Ord, en Misbrug af vort Sprog, som er en Skam for det norske Folk herover. Ingen Normand vil sige, naar han har faaet noget, at han dog ikke har det. Hvis Absolutionen inset andet betegner end Evangeliets Prædiken, som her er bleven saet, faa gjælder den selvfølgelig alle; men, siger man da: ja saa maa vel alle ogsaa blive salige, naar de er absolverede og har faaet Syndernes Forladelse, saa iøler man, at man maa holde inde og ikke give saa godt Kjob, og saaledes har man da i Fortvivlelsen grebet til det Naad at sige, man har faaet Syndernes Forladelse uden dog at have den. Det er Ingen, som ved saadan Leg kan forstaa, hvad Synoden egentlig lærer om Absolutionen. Vi ere alle enige om, at Syndernes Forladelse er at faa i Kristi Blod for dem, som tro, og nu maa jeg spørge, om der er nogen anden Maade, hvorpaa man faar Syndernes Forladelse gjennem Absolutionen. Dette turde maaske føre os nærmere Sagen. Som der her argumenteres, ledes man mere og mere af Veien. Den norske Synodes Lære fører til Katholikisme og er forbundet med Grundvigianisme, hvorfra den først havde sit Udspring, samt med Misfouriianismen, og 2 theologiske Professorer fra St. Louis Præstefeminarium ere jo gaaede over til den Romersk-Katholske Kirke.

P a u l s e n : Gud har bestemt en Naadens Orden, udenfor hvilken han ikke gaar, og efter denne kræves der, at Omvendelse og Tro maa gaa forud for Syndernes Forladelse. Vi vil ogsaa have fastslaaet, at Gud vil alle Menneffers Frelse; men denne Frelse sker i en vis Orden. Skrækkelig er denne af Pastor Muns udtalte Lære, at Menneffet gives Syndsforladelssens Gave uden Hensyn til det, som altsaa nødvendigt maa gaa forud, nemlig Omvendelse og Tro. Pastor Stub medgiver, at en Troende ikke kan lægges i Van eller bindes af nogen Præst, saaat f. Ex. Paven var uberettiget til at binde Luther, og at denne saaledes var lige fri; men, siger Pastor Stub, det er en helt anden Sag med at løse; thi i det første Tilfælde har vi bestemte Befalinger af Herren at handle efter; men jeg vil spørge Pastor Stub, om ikke ogsaa Herren har givet Regler og Forbudsord, hvorefter han fordrer, at Præsten skal løse, og til hvilke Forbringelser enhver kristelig Præst er bunden. Hvad her gjælder i det ene Tilfælde, gjælder i det andet. Naar Bannet er ugyldigt ligeoverfor et Guds Barn, fordi at den, som iverd Bannet, handler mod Guds Befaling, saa maa selvfølgelig ogsaa Absolutionen ligeoverfor Synderen være ugyldig; thi det er ogsaa mod Guds Befaling. Usladskremmeren Tezel absolverede ogsaa i den treenige Guds Navn, og han spurte heller ikke om Omvendelse og Tro; men løste da virkelig Gud dem, over hvem Tezel udtalte Absolutionsordene? Naar der tales om Ordets Indhold, har vi aldrig stredet herom; vi siger ogsaa, at Evangeliet indeholder, fremvækker og tilbyder Syndsforladelssens Gave; men giver, skænker og meddeleer den kun til dem, som tro; dette sagde vi paa Jefferson Prairie, da denne Strid først begyndte, og det samme sige vi den Dag i Dag. Synoden har dog siden forandret sin Satz. Dengang hedte det nemlig,

at „Evangeliet giver, skjænker og meddeler Syndernes Forladelse til alle, som høre det, enten de tro eller ikke.“ Men nu har man af en eller anden Grund strøget dette sidste Ord: meddeler. (Sammenlign S. 23, Traktat Nr. 4.) Finder man nu Ordet urigtigt, hvorfor erkjender man da ikke sin Synd og tilkagefalder det? Er Ordet rigtigt, burde det jo beholdes. Sagen er vistnok, at man har fundet det vanskeligt at forsvare det, — og saa skal det da i al Stilhed gaa ud, saa det ikke bliver bekjendt, at man har forsvaret en urigtig Paastand.

Muus: Disse Paulsens Udtalelser om vor Sats indlader jeg mig paa, da jeg ikke kjender noget til disse Forandringer. Paulsen kan vel give nærmere Dplysninger derom. (Paulsen: Haar jeg svare herpaa? Muus: Jeg har Ordet nu. Paulsen: Jeg kan give saa mange Dplysninger, man ønsker.) — Neglernes Kraft afhænger ikke af vor Værdighed; en saadan Betragtning kalder Luther jødisk, pelagianisk, antikristelig etc. Han kan synes at tage Munden vel fuld her; men jeg vil vise, at denne Lære virkelig er, hvad Luther siger — „antikristelig.“ For mig er dette Spørgsmaal et Spørgsmaal, om jeg skal aandelig leve eller dø; thi hvad følger vel af en saadan Lære, som at Gud ikke maa afsløvere os, førend vi tro. Naar f. Ex. En er falden i Dnsfaldsynd; men dette gaar op for ham og voldes ham Smerte, og jeg da vilde sige til ham: tro først, saa bliver du afsløvert, — var da dette at uddele Livets Brød rettelig? Nei, det var at stjæle Livets Brød fra den hungerrige Sjæl! I den augsburgske Konfessions Artikel 5 hedder det: „Ved Ordet og Saframenterne som Midler gives den Helligaand, hvilken, hvor og naar det behager Gud, virker Troen hos dem, som høre Evangeliet.“ — Her bekjende vi for Verden, at den Helligaand kommer til den, som ikke har Troen, og virker den hos ham. I Absolutionen kommer Manden og virker Troen i Hjertet hos dem, som høre. Man vil sige, at vi forkaste Pontoppidan, men det vil vi dog ikke. Vi lære Nødvendigheden af Omvendelse og Tro; men vi lære, at Gud vil, alle skal omvende sig. — Et Exempel til at belyse Følgerne af den Lære, at man skal tro, før man skal kunne tillegne sig Syndsforladelsen: Der var et fortvivlet Menneske, som vidste, hun havde overtraadt Guds Bud, og som i sin Nød søgte Raad hos en af disse aandelige Kvaalsalvere. Han sagde: bed kun! Hun bad og bad, men fik ingen Hjælp og døde i Fortvivlelse. Dette er den Lære, som Luther med Rette kalder antikristelig. Jeg maa gjentage, — her er en Sky af Forvirring!

Jeg vil ikke videre indlade mig paa Østeds Utringer om grundtvigianst og katholsk Retning; thi det er kun løse Genkastninger af en, der nylig er kommen herover og kjender lidet til vor Lære. At en Professor og en Timestærer i St. Louis gif over til Katholicismen beviser ikke meget; thi ogsaa blandt Jesu Disciple var der en Forræder. Jeg antager, at enhver nu maa kunne forstaa, hvad vi lære. Vi ved ogsaa, hvorledes Weenaas og Østedal forstaa Absolution, men ikke hvordan de Tilstedeværende forstaa den. Vi ønske at vide, om Præsten er en Legner, naar han tilsiger alle Syndsforladelse, mens dog blot de Bødsfærdige skal have Del i den. Vi ville heller ikke kaste Perler for Svin eller Helligdommen for Hunde, og vi afsløvere heller ikke aabenbart Ugudelige; men, naar det

gjælder en Hykler, da maa vi, eftersom vi ikke ere Hjertekjendere, absolvere ham paa hans Betsendelse. Evangeliet er en Forkyndelse af alt, hvad Kristus har gjort for os, og, naar hans Tyldestgjørelse bringes, rækkes og gives de Skriftende, har da Gud ikke tilsagt disse Syndernes Forladelse? Ved den modsatte Lære kunde jo Bindenøglen blive en Løsenagle og omvendt. Mange forblive vistnok i sine Synder og fordømmes, men Løsenøglen's Skyld er det ikke; vi maa nemlig gjøre Forskjel paa det at kunne tro og at skulle tro. Forat kunne tro er det nødvendigt, at man har ombendt sig; men, om dette ikke sker med alle, saa ophæver det jo ikke, at alle skulde tro. Man har anket over Udtryk i Traktat 4. Naar der Side 4, siges: "Jeg absolverer dig nu etc.", saa er det vistnok saa, at de fleste ikke altid kan tro det, men derfor burde dog alle have troet det, og Troen er ingen løs Tanke; — men Guds Forladelse er dog altid der — uanset Tro eller Ikketro; thi du kan intet fortjene, selv ikke Troen; den (Syndsforladelsen) skal man bygge paa, ikke paa Død og Tro.

(Et Forslag af Pastor Stub om nu at ophæve Mødet — faldt. Et andet Forslag om, at lade de Talere, som havde begjæret Ordet, udtale sig før Mødet sluttedes, gik igjennem.)

Dftedal: Naaden, hvorpaa man har ført Discussionen med os, har ingenlunde været tilfredsstillende for mig. Man har hængt sig ved Ord og Udtryk paa selve Sagens Bekræftning, og disse Ord og Udtryk er dog det, der er af mindre Vigtighed. — Spørgsmaalet er simpelthen, hvorvidt — som man her paaftaar — ogsaa Hyklere faar Syndernes Forladelse, naar Præsten absolverer ham, — eller om blot de Bødfærdige og Troende faa den. — Skulde det første være Tilfældet, saa følger med Nødvendighed, at ogsaa alle Mennesker maa have Retfærdighed, Liv, Salighed, eller hvad man vil kalde det. Man har spurgt, om Præsten lyver, naar han udtaler Absolutionsordet over den Ubødfærdige, og denne saa alligevel ikke bliver løst fra sin Synd? Nei, Præsten lyver visstnok ikke. Han er i Guds Sted og har at tilsiige efter Guds Befaling, men Guds Villie er kun at forlade, hvor der er Død og Tro, men derimod ikke, at tilsiige Ubødfærdige og Hyklere Syndsforladelse. I denne Sandhed er Trost for dem, som skal trøstes; men den Ubødfærdige og Bantro skal ingen Trost have. Den Retning, som gjør sig gjældende i slige Udtalelser, som vi have maattet høre iasten, er fra forskjellige Sider nær forbunden med Katholicisme, Grundtvigianisme og Universalisme. Katholsk Gien- dommelighed er nemlig det, at lægge saa megen Magt som muligt i den Præstens Person. Grundtvigianismen kan man jo klart gjenkende i den Betragtningssmaade, at Syndsforladelser's Gave i Daaben er en umistelig Gave (Saml. Syn. Traktat 4, Side 34. "Den derfor f. Gr., som er døbt, har ved dette Naademiddel for steds faaet Syndernes Forladelse etc.") Og i denne Lære om en "almindelig" eller saakaldt "Verdens Retfærdiggjørelse" gjør den universalistiske Retning sig gjældende. Derfor man ikke itide holder inde, men fremdeles farer fort i den paabegyndte Retning, ved man ikke, hvor det omsider vil bære hen. Man ser allerede, at "Forklaringen", som vi holde saameget af, ikke ganske kan passe for Folk af denne Retning.

Man har her forsøgt at rive ned paa vore Studenter og vor Skole; men jeg skal fortælle Synoden, at der ikke desto mindre er Mænd i vort

gamle Fædreland, som er villige til at komme over til os og dele vore Aar og vort Arbeide. Jeg har idag erholdt en Erklæring om, at D^r. theol. Kandidater Georg Sverdrup og S. Gundersen vil komme og bidrage Sit til at redde vort Folk fra at ribes med af en saa falsk og farlig Retning. Jeg erklærer nemlig ikke nu Synodens Lære for falsk; men dens Retning finder jeg falsk og farlig. Jeg kjendte tilfulde disse Forholde og er kommen herover for at bidrage min Skjærv for om muligt at frelse vort ædle Folk fra den overhængende Fare, som truer med at bryde ind over det.

Paa Nilsen: Pontoppidan maa altsaa, ifølge Pastor Muus's Udtalelser i aften, føre en skrækkelig Lære. Janledning af Professor Ostedals Ytringer om, at Gud ikke vil forlade andre end bødserdige og troende Sjæle deres Synder, udraabte jo Pastor Muus: „Det er skrækkeligt, at høre saadanne Udtalelser“, da „Gud vil, at alle Menneffer skulde blive salige!“ Vi have jo Alle lært i Hjemmet, i Kirken og paa Skolebænken Spørgsmaalene 410 og 412 i Udtøget. Der hedder det: „Vil Gud vel saaledes forlade Synden? Ja, naar Synderen omvender sig af Hjertet“, og, „Hvilke Menneffer vil Gud forlade Synden? Alle bødserdige og troende Sjæle.“ Denne Lære holde vi fast paa og vil ikke slippe: at Gud vil forlade, og kun da forlader Synderen hans Synder, naar han omvender sig af Hjertet; thi Gud vil ikke forlade nogen Synd udenfor sin Saliggjorelses Orden. Vi have i aften bestemt og klart godtgjort, at vore Modstandere have en ny Lære, en fra vor Børnelærdom afvigende Lære. Naar vi ytre os ganske i Overensstemmelse med Pontoppidan, saa udraabe de: „Det er skrækkeligt at høre saadanne Udtalelser!“

I min forrige Tale sagde jeg, at Synoden havde forandret deres bekjendte Sats fra 1864, idet de havde strøget Ordet meddele, som uholdbar. I aften høre vi Muus benegte en saadan Forandring; men han mener, at jeg kan give Dplysninger om denne Sag. Jeg vil forsøge. I Nock Pr. Referatet, Side 108, siger Professor Schmidt: „Hvad Udtrykkene „meddele“ og „saa“ angaar, da har ingen af Vore sagt, at „meddele“ skal bruges; men vort hele Præstestab har for 6 a 7 Aar siden erklæret, at vi strøg det.“ Men nu komme vore Modstandere atter og atter og raabe bare paa „meddele“, „meddele.“ I en privat Samtale med Pastor Stub om denne Sag, fortalte han mig netop det samme, at Ordet „meddele“ var af dem strøget for 5 Aar siden, som misledende og uholdbar. Denne Samtale fandt Sted isjor. Dette har jeg hørt og seet. Jeg troede Pastor Stub. Nu hører jeg, at ingen Forandring er steet med Satsen. Pastor Muus har fastslaaet den i aften som uforandret. Herester maa vi altsaa være nødsagede til at holde os til Udtrykket „meddele“. Det er dog noget forunderligt med denne ofte omtalte Sats; snart er den forandret og snart ikke, eftersom Vinden blæser.

Forsamlingen tilkjendegav ved Røisning sin erkjendtlige Tak til Formanden, Hr. Med. F. A. Gushier, for den Dygtighed, hvormed han havde ledet Mødets Forhandlinger.

Mødet hævet.

D. Nilsen.

Gerh. L. M. Gjertsen.

Videre Forhandlinger med den norsk-danske Konference i Minneapolis.

(Efter „Evangelist Luthersk Kirketidende“ No. 6.)

Thorsdag Aften den 15de Januar holdtes i „Konferentsens“ Kirke i Minneapolis et Diskussionsmøde af lignende Art som det, der holdtes den 18de Decbr. s. A. Emnet var Absolutionen. Til Grund for Forhandlingerne laagdes Pontoppidans „Sandhed til Gudsfrygtighed.“ Fra Konferentsens Side deltog Prof. Østedal og Pastor Paulsen i Diskussionen; desuden forsøgte flere af de „nationale“ Studenter sig. Fra den norske Synodes Side deltog Pastorerne Muns og H. G. Stub samt Hr. Nils Raabølle fra Holden Menighed. Forhandlingerne aabnedes fra vor Side med i Korthed at paavise, at Absolutionen, egentlig talt og i den almindelige Betydning, er Evangeliets Prædiken for en eller flere, som begjære Evangeliets Trøst. Der blev stærkt fremhævet, at absolutionen ikke har noget andet Indhold end Evangeliet i Almindelighed, men meget mere er en kort Sum, en kort Sammenfatning af Evangeliet. Forstøllen er kun den, at medens Evangeliets Prædiken i Almindelighed har Hensyn til Alle, saa er Absolutionen den særegne (specielle) Tilsigelse af Syndernes Forladelse til de Enkelte, som for sin Person have begjæret Evangeliets Trøst. Denne Betydning af Ordet Absolution har den norske Synode altid fastholdt.

Prof. Østedal ytrede først, at hvad Betydningen af Ordet Absolution angik, saa var det en Sag, han ikke bekyrede sig om; den havde for ham ikke den mindste Interesse; det var ligegyldigt, i hvilken Betydning man tog Ordet Absolution; thi Absolution stod ikke i Bibelen. Hvis Absolution imidlertid ikke var Andet end Evangeliets Prædiken for dem, som begjærede Evangeliets Trøst, saa kunde han ikke forstaa, hvorfor man skulde finde paa et latinsk Ord (Absolution) for derved at betegne denne særegne Prædiken af Evangeliet til Forskjel for den almindelige. Han ønskede at saa følgende Spørgsmaal besvarede:

1. Om vi troede os i Overensstemmelse med Pontoppidan.
2. Om der gaves nogen Prædiken af Evangeliet i Almindelighed, som ikke havde Hensyn til den Enkelte. (Thi først naar det var bevist, at Evangeliets Prædiken i Almindelighed ikke havde Hensyn til den Enkelte, mente den skarpsindige Professor, at vor Forklaring af Absolutionen kunde være ret.)
3. Om Absolutionen var det Samme som den almindelige Verdens Absolution.

Vi kunde fra vor Side ikke undlade at udtale vor Beklagelse over, at En, som kalder sig theologisk Professor, kunde udtale sig saa letfærdigt om Betydningen af Ordet Absolution. Vi mente, det var af den største Betydning, at man var paa det Rene med, hvad Absolutionen er, og vi troede, at naar man havde læst Luthers Katekismus, maatte man ogsaa vide, hvad Absolutionen er! Det stod derfor ikke Enhver frit for at forklare Absolutionen, som man vilde; men som Kristen og Lutheraner maatte man ogsaa i dette Stykke rette sig efter Guds Ord og vor Kirkes Besejndelse.

Paa Prof. Østedsals første Spørgsmaal blev der svaret, at vi troede os i Overensstemmelse med Pontoppidan. Naar det saaledes heder hos Pontoppidan Spørgsm. 535: "Ved hvilket Middel meddeler Gud Menneffene deres Synders Forladelse?" og der svares: "Ved sit hellige Evangelium, hvilket han har givet sine Tjenere Magt og Myndighed at forkynde for alle Bødsfærdige til Syndernes Forladelse", saa vare vi hjertelig enige heri. Vi kjendte heller ikke andre Midler fra Guds Side, gennem hvilke han giver sin Naade og Syndernes Forladelse, end Ordet og Sakramenterne. At prædike Ordet og forvalte Sakramenterne har Gud befaleet sine Tjenere, som det hedder i det Bevissted, Pontoppidan anfører, nemlig Luk. 24, 47.: "At prædike i hans Navn Omvendelse og Syndernes Forladelse for alle Folk". Dette Bevissted synes vistnok ved en løs Betragtning at staa i Modsetning til Svaret i Pontoppidan, men det er dog ingen Modsigelse. Thi om end Kristus har befaleet sine Tjenere at gaa ud i Verden og prædike Evangelium for alle Folk, saa har han dog ogsaa sat sine Tjenere til Huusholdere over sine Hemmeligheder og Gaver. Han har forbudt dem at kaste Perler for Svin og Helligdommen for Hunde. Kristi Tjenere skulle altsaa ikke absolvere (det er tilføjede Syndernes Forladelse til) aabenbart ryggesløse Menneffer, Spottere osv., men kun dem, som bekjende sine Synder og sin Tro, altsaa vise Tegn paa, at de ere bødsfærdige og troende. Thi skulle Kristi Tjenere kun forkynde Evangeliet for dem som i Sandhed ere bødsfærdige og Troende, saa kunde de overhovedet ikke forkynde Evangeliet, da de ikke ere Hjertekjendere, ikke vide, hvem der er bødsfærdig og troende. Det er derfor en almindelig kirkelig Sprogbrug at sige, at man "absolverer de Bødsfærdige og Troende," idet man derved forstaaer Alle, som have bekjendt sig som arme Syndere og begjæret Evangeliets Trost. Ifølge Kjærligheden er Sjælsfærgeren forpligtet til at holde denne Bekjendelse for at være oprigtig. Saaledes siger Deyling i sin Pastoralthnologi: "Næsten alle vore Theologer mene, at Absolutionsformelen skal være uden Betingelse; thi Enhver, som kristes, bliver holdt for (præsumeret) at være bødsfærdig og troende, naar ikke det Modsatte kan bevises. Den, som for var den værste Synder, kan jo, idet han kristes, have faaet et andet Sind."

Det andet Spørgsmaal af Prof. Østedal blev i Korthed besvaret derved, at heller ikke vi kjendte nogen Prædiken af Evangeliet i Almindelighed, der ikke havde Hensyn til den Enkelte, da jo Samlingen af de Enkelte udgjør "Alle". Men Enhver vil dog lettelig indse, at denne særegne Tilsigelse af Syndernes Forladelse maa have en stor Betydning for de Enkelte. Thi de, som have begjæret Evangeliets Trost, vide, at Evangeliets Prædiken nu særlig gjælder dem, at Gud nu just handler med dem gennem sine Tjenere, at Tilsigelsen af Syndernes Forladelse nu ikke blot forkyndes i sin Almindelighed, men nu isærdeleshed forkyndes enhver af dem som have begjæret Trost. Det er forresten første Gang, vi have hørt en saadan Indvending af Lutheranere mod den lutheriske Kirkes Være om Absolutionen, og forhaabentlig vil det blive den sidste.

Paa det 3die Spørgsmaal, om Absolutionen var det Samme som den almindelige Verdensretfærdiggjørelse, blev der svaret, at Absolutionen eller Tilsigelsen af Syndernes Forladelse grunder sig derpaa, at Kristus har igienløst alle Menneffer, betalt al Verdens Gjæld og forhvervet Syn-

deres Forladelse for Alle. Der kunde naturligvis ikke være Tale om nogen Tilfigelse af Syndernes Forladelse, hvis der ikke gaves en almindelig Syndsforladelse, som er forhvervet derved, at Kristus har opfyldt Loven, baaret Verdens Synd og forsonet Gud. Denne almindelige Forladelse, som undertiden er bleven kaldet "Verdens Retfærdiggjørelse" eller "den almindelige Retfærdiggjørelse", er det, som i Absolutionen fra Guds Side gjenennem hans Tjenere tilfiges, gives og skjæntes dem, der have begjæret Evangeliets Trøst.

Vi paaviste under Diskussionen paa det Klareste, at vor Lære grunder sig paa Guds eget Ord, f. Ex. Matth. 16, 19.: "Og jeg vil give dig Himmeriges Riges Nøgler, og hvad du binder paa Jorden, skal være bundet i Himmelen, og hvadsomhelst I løse paa Jorden, skal være løst i Himmelen". Joh. 20, 23.: "Dersom I forlade Nogle deres Synder, ere de dem forladte; dersom I beholde Nogle deres Synder, ere de dem beholdne". Luc. 10, 16.: "Hvo som eder hører, hører mig, og hvo som eder foragter, foragter mig".

Vi anferte af vor Beskjendelse den 25de Art. af den Augsb. Konfession, der handler om Skriftemaalet: "Skriftemaalet er ikke afføst i Kirkerne hos os. Thi man pleier ikke at meddele Herrens Begeme uden til dem, som forud ere prøvede og afseste. Og Folket bliver paa det omhyggeligste underviste om at tro Absolutionen, hvorom der for denne Tid har været en stor Taushed. Menigmand undervises om, at de skulle agte Afsløsningen saare heit, fordi den er Guds Røst og tilfiges efter Guds Befaling. Nøglemagten holdes i Vre, og der erindres om, hvilken stor Trøst den bringer de forfærdede Samvittigheder, og at Gud kræver Tro af os, at vi skulle tro denne Afsløsning som en Røst, der lyder fra Himlen, og at denne Tro paa Kristum i Sandhed opnaar og annammer Syndernes Forladelse." Fremdeles Luthers lille Katekismus: "Skriftemaalet indbefatter i sig to Stykker, det ene, at man bekjender Synden, det andet, at man modtager Afsløsningen eller Syndsforladelsen af Skriftefaderen, som af Gud selv, og endelig ikke tvivler derom, men tror fast, at Synderne ere forladte for Gud i Himmelen."

Vi henviste til Luthers Kirkepostille (Prædiken paa tredje Paaskefestdag), hvor Luther blandt Andet siger: "Her skulde vi ogsaa tale Noget om Skriftemaalet, hvilket vi beholde og rose som en nyttig og gavnlig Ting. Thi omendkjønt det, egentlig talt, ikke er et Stykke af Bøden og heller ikke nødvendigt og paabudt, saa tjener det dog dertil, at man modtager Absolutionen, der ikke er Andet end netop den Prædiken og Forkyndelse af Syndernes Forladelse, som Kristus her (Luc. 24, 47.) befaler baade at prædike og høre. Men eftersom det er nødvendigt at beholde denne Prædiken i Kirken, saa skal man ogsaa beholde Absolutionen; thi der er herimellem ingen anden Forskjel end den, at det Ord, som ellers i Evangeliets Prædiken overalt bliver forkyndt offentligen og almindeligen, det samme bliver i Absolutionen tilfagt En eller Flere særdeleshed, som begjære det; ligesom da ogsaa har forordnet, at Syndernes Forladelse skal udgaa og lyde overalt og til alle Tider, ikke alene i Almindelighed over en hel Hob, men ogsaa over enkelte Personer, hvor der er saadanne Folk, som trænge dertil, saaledes som han siger i det følgende Søndags-Evangelium: "Hvis I forlade Synderne, dem ere de forladte". Derfor prise og

beholde vi Skriftemaalet ikke for dets egen Skyld, men for Absolutionens Skyld, der er det gyldne Klenodie deri, saa at du der hører de Ord forkyndes dig, som Kristus har befalet at prædikens i sit Navn for dig og hele Verden; ja, om du end ikke hørte det i Skriftemaalet, saa hører du det dog ellers dagligen i Evangeliet, der netop er Absolutionens Ord. Thi at prædike Syndernes Forladelse er intet Andet end at absolvere og sige fri for Synden; dette sker ogsaa i Daaben og Nadveren, hvilke ogsaa ere dertil forordnede, at de skulle vise os denne Syndsforladelse og forsikke os derom. At blive døbt altsaa eller modtage Alterens Sakramente er ogsaa en Absolution, hvori Syndernes Forladelse i Kristi Navn og paa hans Befaling, bliver tilsagt og udtalt til Enhver i Særdeleshed. Denne Absolution skal du høre, hvor og hvor ofte du behøver den, og du skal ankomme og tro den, som om du hørte den af Kristus selv. Thi efter som den ikke er vor Absolution, men Kristi Befaling og Ord, saa er den ligesaa god og kraftig, som om den blev hørt af hans egen Mund."

Vi oplæste fremdeles en hel Del Vidnesbyrd af Luthers herlige Skrift om Nogleembedet. Vi henviste til den Forkrist, som i vor Kirkes Ritual er givet Præsterne, at de skulle absolvere (det er tilfælde Syndernes Forladelse) "ikke onskendes eller med noget Villkaar, men med fast Slutning, saaledes: Efterdi osv., saa tilsiger jeg i den teenige Guds Navn osv." Af alt dette, mente vi, fremgik det med tvingende Nødvendighed, at Absolutionen ikke er noget Andet end Evangeliets Prædiken for Enkelte, og at, naar Kristi Tjenere have tilsagt Syndernes Forladelse til dem, som begjære Evangeliets Trøst, saa er det altid en Absolution.

Vi mente fremdeles, at det med samme tvingende Nødvendighed maatte fremgaa af Skriftens Ord og vor Bekendelse, at denne Absolution eller Tilsigelse af Syndernes Forladelse altid er gyldig og kraftig, at den altid er Guds Røst og Stemme. At ikke alle saa godt af den, det er ikke Absolutionens Skyld, som om den ikke altid var lige kraftig og gyldig; men det er Menneskets egen Skyld, fordi det ikke "tror Afsløsningen", fordi det ikke "anvender Syndernes Forladelse", fordi det gjør Gud til en Logner. Menneskets Vantro ophæver ikke Absolutionen eller Tilsigelsen af Syndernes Forladelse, ligesaa lidt som Vantroen gjør Kristi Død til Intet. Ordet er det samme for Alle efter sit Indhold; men at Virkningen er forskjellig, kommer af Menneskets forskjellige Forhold dertil.

Vi lære altsaa ikke, som Prof. Weenaas, at Absolutionen er en saadan Overførelse af Naaden og Syndernes Forladelse, at Mennesket nu ogsaa virkelig har denne. Det staaar ikke i noget Menneskes Magt paa denne Maade at overføre Syndernes Forladelse paa Nogen. Hvorledes kan f. Ex. Afsløsning eller Absolution i den 25de Artikel i den Augsb. Konf. betyde Naadens Overførelse, naar det der hedder, at man ikke pleier at meddele Herrens Begjeme uden til dem, som forud ere prøvede og afløste? Hvis her Afsløsning skulde betyde en saadan Naadens Overførelse, at Mennesket der havde Syndernes Forladelse og altsaa var troende, saa maatte jo Kirken kjende Hjerterne. Thi i virkelig Besiddelse af Syndsforladelsen ere jo kun de sande Troende, og hvis derfor Prof. Weenaas's Forklaring af Afsløsning var rigtig, saa havde Konfessionen i de anførte Ord sagt, at Kirken kun pleier at meddele Nadveren til sande Troende. Afsløsning kan derfor her umulig betyde Andet end Tilsigelse af

Syndernes Forladelse. Vi lære heller ikke, som den Katholske Kirke, at Absolutionen er en Doms handling fra Præstens Side, hvorved Præsten erklærer dem, som han absolverer, for at være bodsferdig og troende. Nei, Kristi Tjenere sælde ingen Dom over de Skriftende, hvorvidt de i Hjertet tro eller ikke. Det kan alene han, som prøver Hjertet og Nyter. Kristi Tjenere kunne kun fremholde og (fra Guds Side) give den Syndsforladelse, som Kristus har forhvervet, og denne Forladelse maa jo altid være Guds Røst og Stemme, da den jo er den Erklæring fra Guds Side, at han er tilfredsstillt, at han er forsonet, at han i Kristo har forladt Verden dens Synd. Denne Erklæring vil han nu skal troes af Enhver, som hører den, og særlig da af dem, som have begjæret Trost, da alene denne Erklæring kan give Trost.

Der blev videre paavist, at man tog Kjernen ud af Absolutionen, naar man negtede, at Absolutionen altid er gyldig og kraftig, altid er Guds Røst og Stemme. Der blev vist, hvorledes alene den rette bibelske, lutherske Lære om Absolutionen kan give Sjælesørgerne og Tilhørerne sand Trost, medens den falske, som bestaar deri, at man vil stille Guds Forladelse fra Præstens (som Prof. Weenaas gjør), — da man umulig kan vide, om der er Hyllere blandt Skriftebornene, — paa den ene Side maa gjøre det umuligt for nogen samvittighedsfuld Kristi Tjener at absolvere og paa den anden Side omstøder Troens Grundvold for Tilhørerne. Sjælesørgeren maa jo nemlig efter den Lære altid staa i Tvivl, om hans Forladelse er Guds Forladelse eller ei; thi at der kan være Hyllere blandt dem, som begjære Absolution, vil ingen negte. Vi forstaa ikke, hvorledes nogen samvittighedsfuld Præst overhovedet kunde absolvere et eneste Menneffe, naar Absolutionen skulde være en Oversættelse af Syndernes Forladelse. Thi naar han havde en Hyllers for sig, saa kunde der jo ikke være Tale om nogen Oversættelse af Naaden. Naar han derfor i den treenige Guds Navn tilfagde en Saadan Syndernes Forladelse i den Tanke, at han var en Troende, medens han dog var en Hyllers, saa maatte han jo være en Løgners. Den Erklæring, at han i den treenige Guds Navn tilfagde Syndernes Forladelse, var da en Usandhed, ja en Forhaanelse af Guds Navn. De, som havde begjæret Evangeliets Trost, havde da heller Intet at holde sig til. Hvis man ikke i Ansættelsens Time kunde holde sig til Absolutionen som Guds Røst og Stemme, maatte man fortvivle; thi den Ansættede tvivler jo paa, at hans Tro er, som den bør være, ja tvivler ofte paa, om han har Tro. Hvis altsaa Absolutionen skulde være afhængig af hans Tro, var det umuligt at troste en Saadan. Men, fordi Absolutionen altid er Guds Røst, kan man altid henwise til Guds Forladelse, som altid er gyldig og kraftig.

Ved Exempler blev det belyst, hvorledes aandelige Kvassalvere havde styrtet Ansættede i Fortvivlelse, fordi de i Stedet for at henwise dem til Guds Ord og formane dem til at gribe Syndernes Forladelse i Naademedlerne havde henvist dem til Bønnen som et Middel, hvorved Gud skulde forsones, ja hvorved Gud paa en Naade skulde drages ned fra Himlen og bringes til at aabenbare sig i deres Hjertet ved liflige Naadesfølelser, for at de siden skulde komme til at tro.

Fra den anden Side berørte man ikke med en Stavelse vore Beviser af Skriften, af vor Belysning og af Luther. Man sølte vel, at man ikke

kunde rokke dem. Det var heller ikke muligt for os at komme efter, hvad man paa den anden Side lærte (hvis man overhovedet i dette Stykke lærte Noget). Ingen Lære blev fremsat af vore Opponenten. Det eneste Forsøg, som blev gjort paa at levere et lidet Indlæg i Sagen, fæde af Pastor Paulsen, der oplæste nogle Citater af Spener, Pontoppidan, Professor Johnsen og Pastor Dons. (Citaterne af de to Sidste ere tagne af Forelæsninger, som aldrig ere udkomne i Trykken.) Pastor Paulsen mente nu, at han var i godt Selskab, det havde ingen Fare. Da han blev spurgt, om det ogsaa var hans Mening, som var udtalt i disse Citater, svarede han Ja; men senere erklærede han, at han selv ikke havde sagt sin Mening, men kun oplæst, hvad Andre sagde. At Pastor Paulsen efter det Trin af Udsvikling, paa hvilket han staar, ikke ønsker at indlade sig paa disse Ting, vil man finde noksaa rimeligt. De „nationale“ Studenter ville vi af Hensyn til dem selv forbigaa, da selv Folk inden Konferentsen senere have udtalt, at det havde været bedre, at de havde tiet. Det var for os ikke nødvendigt at vise, at de trods sin Fripostighed og Høvenhed befandt sig i et ægyptisk Mørke; ved at optræde offentlig gavede Folk Anledning til selv at domme.

Det har jo altid været Konferentsens Taktik at rive vore Ord ud af deres Sammenhæng og give dem en ganske anden Mening, end Forfatterne vilde have dem brugte i. Denne Taktik fulgte man ogsaa troelig paa dette Møde, idet man Gang efter Gang plukkede enkelte Ord ud af sin Sammenhæng og nu hængte dem op for Folk og raabte: Saa lærer den norske Synode! Hvilken forfærdelig Lære den norske Synode fører! Det er imidlertid et utaknemmeligt og farligt Arbejde nu længere at ville indbilde Folk, at den norske Synode skulde lære, at Alle, som høre Absolutionen, have Syndernes Forladelse eller ere afsolverede i den Betydning, at de ere delagtige i Syndernes Forladelse, enten de tro eller ikke. Men det forstaa alle rettsindige Folk, at Alle, som begjære Absolutionen, blive afsolverede i den Betydning, som er den ene rette, nemlig at fra Guds Side er Syndernes Forladelse tilsagt dem, men for at blive delagtig i denne maa man tro den. Prof. Østedal syntes ogsaa at føle, at han ikke var synnderlig hjemme i denne Lære, som jo var noksaa rimeligt, da han selv sagde, at Betydningen af Ordet Absolution aldrig for ham havde haft nogen Interesse. Gang efter Gang blev der fra vor Side stillet det Spørgsmaal, om Præsten lei, naar han i den treenige Guds Navn tilsagde en Synder, som han holdt for en Troende, Syndernes Forladelse. Først i den sidste Replik af Østedal, da vi ikke mere havde Ordet, blev der givet et Svar, men som vist ikke tilfredsstillede Professorens selv.

Den eneste Indvending fra den anden Side, som fortjente at tages Hensyn til, var den: Da Absolutionen altid er gyldig, altid er Guds Møst og Stemme, er da ogsaa den Bodsærdige bunden, naar en Præst af Gud eller andre personlige Hensyn binder ham? Herpaa blev der svaret, at Kristi Tjenere kun havde Befaling til at binde dem, som laa i aabenbare Synder. Hvis altsaa en Præst uden Grund vilde binde Noget, saa stod han ikke i Guds Sted, han handlede ikke paa Guds Vegne, men paa egne Vegne. Det var derfor Løgn, naar han i et saadant Tilfælde sagde, at han i den treenige Guds Navn bandt. Med Absolutionen forholder det sig imidlertid anderledes. Præsten er ikke Hjerteskjender; men han har

Befaling til at afløse Alle, som bekjende sine Synder og sin Tro. Om disse da hylle, kan ikke Præsten afgjøre. Men han handler just efter Kristi Ord, naar han tilsiger dem Syndernes Forladelse, og denne Forladelse er da efter Kristi eget Ord: "Hvadsomhelst I løse paa Jorden, skal være løst i Himmelen", Guds Røst og Stemme. Heri fandt Prof. Østedal en Selvmordsigelse.

Tilslut tog Prof. Østedal sig den Frihed, at udslynge den Beskyldning mod os, at vi vare katholiserende, grundtvigianiske, universalistiske osv., uden at forsøge endog med en Stabel af beviser, hvis man ikke vilde tage det som Bevis, at han fortalte, at to Profesorer af Missourisynoden vare traadte over til Katholicismen. Vi havde ikke troet, at En, som kalder sig theologisk Professor, selv kunde mene, at dette skulde være Bevis for en katholiserende Retning, saa meget mere som det er et Faktum, at den katholske Kirke her i Landet ikke har nogen dygtigere og ivrigere Modstander end just Missourisynoden. Vi tro imidlertid, at han har gjort denne Beskyldning, enten fordi han søgte sig Slagen og i sin Forvirrelse ikke havde Andet at gribe til, eller fordi den katholske Kirkes Lære om Absolutionen er ligesaa fremmed for ham, som den lutherske Kirkes Lære i dette Stykke synes at være. Thi, at Absolutionen er en Domsbehandling, hvorved Præsten dommer denne eller hin at være bødferdig og troende, som jo den katholske Kirke lærer, har den norske Synode altid forkastet og fordeint, idet den lærer, at Absolutionen kun er Tilsigelsen af Syndernes Forladelse. Professoren burde derfor tage Hensyn til sig selv og sin Stilling og være lidt forsigtigere i sine Udtryk; eller kunde En eller Anden begynde at nære Tvivl, om den theologiske Professoritel var nogen Garanti for grundigt Kendskab til Theologien. Naar Prof. Østedal beskylde vor Synode for Grundtvigianisme, saa har han maaske taget feil af Konferentsen og den norske Synode. Saadant kan jo hændes en god Nykommer, som Professoren kaldte sig selv. Dog — vi haabe, at han enten vil berøse eller tilbagekalde sine Beskyldninger.

H. G. Stub.

Subscriptionsindbydelse.

Lutheraneren og Missionsbladet,

redigeret af

Prof. A. Weenaas,

udkommer fra Januar 1874 som et Blad 2 Gange maanedlig i samme Format som hidtil og koster 1 Doll. pr. Aargang. Subskribentsamlere erholde paa 10 betalte Expt. det 11te frit.

Bladet vil ligesaa lidt nu som tidligere være noget „Organ“ for et kirkeligt Parti eller Retning, men, staaende i den nord-danske Konfessions Tjeneste, arbejde for sand kristelig og kirkelig Oplysning ved ledende Artikler over saadanne Spørgsmaale, som maa betregnes som Livsspørgsmaale for Menigheden, gode kristelige Fortællinger, Missionsforedrag og Beretninger fra Kirken og Missionsmarken. Det vil være Red.s Opgave at gjøre Bladets Indhold saa beleerende, oplysende, underholdende og afveirende, som muligt.

Idet vi saaledes indbyde til foreget Subscription og takke for hidtil bevest Belvillie og Understøttelse, bede vi vort Blads Venner ved foreget Arbejde for dets Udbredelse at hjælpe os i denne vigtige Sag. Det har været os glædelig at modtage i denne Tid saamange Bevidnelser om stigende Interesse og Afærlighed til Bladet.

Rekvistitioner etc. sendes i færsfille Breve under Adresse:

„Lutheraneren og Missionsbladet“, Augsburg Seminarium,
Minneapolis, Minn.

Minneapolis, Minn., 15de April 1874.

A. Weenaas.

УБВВННГ У 366